

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Reflexe bojů mezi rody Minamoto a Taira v japonské
literatuře se zaměřením na Příběh rodu Taira

Bakalářská práce

Martina Svobodová, Japonská filologie
Vedoucí práce: prof. Zdenka Švarcová, Dr.

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s odbornou pomocí prof. Zdenky Švarcové, Dr. za použití uvedené literatury a zdrojů.

V Olomouci dne 5. 6. 2018

.....

Děkuji prof. Zdence Švarcové, Dr. za odborné vedení, trpělivý přístup a cenné konzultace.

Obsah

1. Předmluva.....	5
2. Úvod.....	6
2.1 Struktura knihy Příběh rodu Taira	6
2.2 Časté motivy	7
3. Společensko-historické pozadí.....	9
4. Charakteristika vybraných hlavních postav	11
5. Děj v porovnání s historickou literaturou.....	18
6. Závěr.....	40
7. Souhrn	41
8. Summary	41
9. Seznam použité literatury	42

1. Předmluva

Téma bojů mezi rody Minamoto a Taira jsem si zvolila zejména proto, že období, v němž se tyto boje odehrávaly, je významným mezníkem pro Japonskou historii, jelikož po jejich skončení začala zcela nová epocha vyznačující se novým typem vlády, která se posléze udržela v Japonsku po dobu několika staletí.

Hlavním záměrem mé práce byl rozbor děje Příběhu rodu Taira, jeho následné srovnání s údaji z literatury k japonským dějinám a popis jeho prolínání s dějem jiných literárních děl dostupných v českém jazyce, která se tímto obdobím zabývají. V průběhu práce jsem se rozhodla zaměřit se také na charakteristiku postav, které v Příběhu rodu Taira vystupují dlouhodobě a jsou pro něj důležité. Jedná se zejména o Kijomoriho a Šigemoriho z rodu Taira, Joritoma z rodu Minamoto a jeho bratra Jošicuneho, který je dodnes oslavován a legendy o jeho činech inspirovaly mnohá divadelní, literární a filmová díla. Dalšími postavami, o kterých se v práci zmiňuji, jsou mnich Benkei, který Jošicuneho doprovázel, tanečnice Šizuka, Jošinaka z Kisa, válečnice Tomoe a císařovna Kenreimon.

Příběh rodu Taira je vzhledem k době svého napsání (14. století) skutečným událostem válek nejbližší z děl, kterými jsem se zabývala. Jelikož byly příběhy, které dílo obsahuje, předávány původně výhradně ústní formou, a jako takové bývaly pravděpodobně upravovány každým vypravěčem, mohou se od skutečných historických událostí značně lišit. Právě tento fakt je však pozvedá na úroveň literárního díla a je tudíž zřejmé, že se nejedná o faktografickou historickou četbu.

Přepis jmen osob přejímám kompletně z knihy Příběh rodu Taira v překladu Karla Fialy (1993). Jméno rodu uvádím vždy za jménem postavy (tedy např. „Kijomori z Tairů“/„Kijomori z rodu Taira“ namísto „Taira no Kijomori“).

2. Úvod

Hlavním pramenem mé bakalářské práce byla kniha Příběh rodu Taira (*Heike monogatari*). Kromě ní jsem vycházela také z Ibuseho novely Vlnění válečných let (*Sazanami gunki*), která mě k napsání práce původně inspirovala. Pro další inspiraci jsem se obracela k divadelním hrám Benkei na lodi (*Funabenkei*) a Jošicune mezi květy sakur (*Jošicune senbonzakura*).

Ke srovnání s historickými událostmi jsem využila knihy Dějiny Japonska (E. O. Reischauer, A. M. Craig), odpovídající části druhého a třetího svazku série The Cambridge History of Japan, knihu Války samurajů Romana Kodeta a esej Swords, Oaths and Prophetic Visions autorky Elizabeth Oyler.

2.1 Struktura knihy Příběh rodu Taira

Příběh rodu Taira se zachoval v mnoha verzích.¹ Verze dostupná v češtině je rozdělena do třinácti svazků. Každý z nich se dále člení na krátké podkapitoly, které na sebe ve většině případů dějově navazují, přesto však samy o sobě tvoří krátké a poměrně ucelené epizody. Ačkoli je tedy řazení příběhů v díle chronologické, samotná struktura by se dala označit jako mozaikovitá. Je možné knihu otevřít na náhodné straně, přečíst si téměř kteroukoli z podkapitol a nalézt v ní smysl bez ohledu na vzájemnou provázanost. Přestože je příběh celkově roztržštěný, v jednotlivých podkapitolách se vyskytují přesahy a odkazy na minulý děj. Tato příběhová nekonzistence je způsobena původním ústním předáváním příběhů. Prozaický text je proložen řadou básní.

V příběhu se vyskytují četné odkazy na příběhy a legendy starověké Číny, které bývají vztaženy na současnou dějovou linii. V textu hrají důležitou roli, protože dokazují jednak smyčkovitou strukturu času, kdy se události neustále opakují, což je důležitý aspekt japonského kulturního vnímání, a také jsou ve vztahu k samotným historickým postavám dokladem o jejich důkladném vzdělání, které v době Heian zahrnovalo studium čínské historie a literárních textů stejně tak jako samotné čínštiny. V textu je rovněž odkazováno na jiná japonská literární díla, zejména na Příběh prince Gendžiho.

¹ OYLER, str. 5. Varianty, ve kterých se příběh dochoval, jsou označeny buď jako historie nebo fikce a napsané čínsky či japonsky. Liší se také délkou, stylem a zaměřením vyprávěče.

Knihy je v českém překladu Karla Fialy z roku 1993 opatřena řadou doplňujících poznámek, které uvádějí informace do kontextu mytologie nebo vysvětlují odkazy obsažené v příběhu.

2.2 Časté motivy

V Příběhu rodu Taira se vyskytuje několik opakujících se motivů. Patří mezi ně zejména motivy tragické. Patrně nejvýraznějším z nich je „odplata zhárstvím“. Úmyslně založený požár buddhistického kláštera se vyskytuje v několika částech díla a je zde charakterizován jako trest za protivládni myšlení. Kapitola popisující požár se zpravidla objevuje na konci knihy a odděluje tak její děj od děje knihy příští. Je tomu tak např. na konci čtvrté knihy, kdy je na požár chrámu Miidera poukazováno jako na náznak blížícího se konce nadvlády rodu Tairů:

„Chrámů Kófukudži a Miidera, které poskytly princů [z Takakury] přístřeší nebo mu vyšly vstříc, byly pro [mnichy z chrámu na hoře Hi'e] nepřáteli říše. (...) Boj pokračoval až do setmění. Přes tři sta mnichů, včetně starších, bylo zabito. Vojsko pak vtrhlo dovnitř a založilo požár. (...) Ve chvíli zániku slavného chrámu a po klášterních stavbách není ani památky. (...) Mezi lidem se říkalo, že takový rozvrat říše a nepokoje a sváry v celé zemi nemohou být bez příčiny, a že jsou nejspíše předzvěstí nadcházejícího konce moci rodu Taira.“²

Pro děj je nejvýznamnější požár chrámů v Naře, založený při útoku Kijomoriho vojska na mnichy³. Ve snaze o trochu světla vojáci podpálili jeden z domů, oheň se od něj ale rozšířil na chrámů Kófukudži a Tódaidži.⁴ Kapitán Šigehira z rodu Tairů, který vydal rozkaz k zapálení domu, byl po svém zadržení při vyhánění Tairů z hlavního města za tento čin popraven.⁵

Odkazy na možný obrat v mocenském uspořádání země se v díle vyskytují v hojném počtu. Každá negativní událost je „lidem“ považována za pouhý předstupeň daleko horších

²Příběh rodu Taira, str. 178–179. Kráceno. V díle se vyskytuje řada dalších požárů chrámů, např. v kapitole: O požáru chrámu Zenkódži (str. 95).

³Tamtéž, str. 212. Mniši z narského chrámu vyrobili míč a nazvali ho „Kijomoriho hlava“. Kijomori poslal vojsko jako trestnou výpravu za tuto urážku.

⁴Tamtéž, str. 213-214

⁵Tamtéž, str. 372-376

časů. Vzhledem k povaze šíření původního díla se mohlo jednat o cílené vytváření dramatického efektu a navnadění obecnostva k pokračování v poslechu.

Při popisu postav je spíše než na jejich fyzický vzhled kladen důraz na oblečení. Na jednotlivých kusech oděvu jsou detailně charakterizovány tištěné vzory, barvy a jejich kombinace. Tento rys se objevuje i v novele Vlnění válečných let.

V knize zaujímají důležitou pozici předtuchy budoucnosti, které se objevují nejčastěji v podobě snů a předjímají pád rodu Taira. Za příčinu úpadku slávy rodu je označován Kijomori, ten však ve snu varován není – předtuchy mají obvykle ostatní členové rodu Taira. Příkladem je sen Kijomoriho syna Šigemoriho (kapitola Pověst o meči v pochvě bez erbu⁶), ve kterém vidí mnicha s otcovou hlavou nabodnutou na meči. Ačkoli se Šigemori snažil otce na rizika jeho chování upozornit a varovat ho před důsledky, Kijomori mu nevěnoval pozornost.

Dalším zdrojem pro předvídaní budoucnosti jsou v knize přírodní úkazy, ať už zemětřesení či požáry, nebo ty méně obvyklé, jako bylo například hemžení velkého množství lasic v paláci excísaře Go-Širakawy v době plánování vzpoury prince Močihita („princ z Takakury“).⁷

V knize se vyskytují rovněž „příšery“ – ať už monstra nebo duchové schopní posednout člověka. V kapitole Nestvůra s ptačím hlasem je popisováno hrdinství Jorimasy z Minamotů, který se nezalekl obludy a zastřelil ji. Tělo stvoření se skládalo z částí různých zvířat a noc co noc přicházelo k paláci císaře Konoeho (vládl 1141-1155⁸) a děsilo ho. Jorimasa nestvůru zastřelil jediným šípem. Později, za vlády císaře Nidžó (vládl 1158-1165⁹), povolali opět Jorimasu, aby zastřelil ptáka, který rovněž děsil císaře.¹⁰

Jelikož je kniha sama o sobě popisem úpadku Tairů, najdeme v textu často odkazy na jejich klesající moc a autoritu, stejně jako na úpadek celé říše. Nějaká událost, předznamenávající tyto katastrofy, se vyskytuje na konci téměř každé z třinácti knih. Požáry, zemětřesení, nadpřirozené úkazy i lidská selhání jsou považována za předzvěst zlých časů.

⁶ Příběh rodu Taira, str. 130. Stejný sen měl také jeden z Šigemoriho vazalů.

⁷ Tamtéž, str. 154. Pobíhající lasice se objevily v pravé poledne a byly vyloženy jako předzvěst dobrých i špatných zpráv, které excísaře čekají v blízké budoucnosti.

⁸ REISCHAUER, Chronologické tabulky – císařové a éry, str. 359

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Příběh rodu Taira, str. 175-178. Hrdinství Jorimasy je zde uváděno v kontrastu s jeho podílem na plánovaném spiknutí proti Tairům.

„Znamení shůry“ se objevuje například v kapitole „Chraplavý hlas“ – tento hlas z nebe vyzýval k polapení všech, kdo se přiklonili na stranu Tairů, protože podporují barbary, kteří zničili největší sochu Buddhy Vairóčany v chrámu Tódaidži. Taró Sukenaga z Džó, který vedl tažení proti Jošinakovi z Kisa, varování nedbal – poté byl pohlcen černým mrakem a zemřel.

Výskyt mnoha nadpřirozených úkazů a bytostí je dalším důvodem, proč není možné Příběh rodu Taira považovat za historicky přesné dílo.¹¹

3. Společensko-historické pozadí

Minamotové a Tairové patřili v Japonsku mezi nejvýznamnější rody vojenské šlechty období Heian (794–1185/1192).

V roce 1156 stanuly hlavy obou rodů (Kijomori z Tairů a Tamejoši z Minamotů) na opačných stranách v boji při rebelii éry Hógen. Tamejoši podpořil Sutokua společně s Jorinagou z rodu Fudžiwara, který byl v boji smrtelně raněn. Proti nim stál excísař Toba¹² a jeho syn Go-Širakawa s podporou Kijomoriho z Tairů a Tamejošihova syna Jošitoma. Sutoku byl v boji poražen, zbaven trůnu a internován v Sanuki¹³. Tamejoši z Minamotů byl popraven.¹⁴

V čele rodu Minamoto stanul Tamejošihova syn Jošitomo. Klany Minamoto a Taira, bývalí spojenci, se však záhy postavily proti sobě. Jošitomo zůstal na straně stávajícího excísaře Go-Širakawy (odstoupil v roce 1158¹⁵). Kijomori se přiklonil k jeho synovi, císaři Nidžó¹⁶. V roce 1159 (při konfliktu éry Heidži) se Jošitomo pokusil Kijomoriho zničit. Minamotové však nebyli na větší konflikt připraveni, Tairové je snadno porazili a Minamotové byli téměř vyvražďeni. Kijomori se ale rozhodl ušetřit Jošitomovy tři syny – Joritoma (nová hlava rodu Minamoto; byl vyhnán na ostrov Hirugašima v provincii Izu),

¹¹ OYLER, str. 7.

¹² Toba podporoval Go-Širakawu, dokud byl naživu. Nepokoje éry Hógen vypukly ve skutečnosti až několik dní po jeho smrti. HURST, s. 619.

¹³ HURST, str. 619.

¹⁴ New World Encyclopedia, heslo Minamoto no Yoritomo.

¹⁵ HURST, str. 620. Go-Širakawa byl císařem pouze tři roky. Jako excísař měl ovšem mnohem větší vliv. V této pozici setrval 34 let. (Tamtéž, str. 631)

¹⁶ Tamtéž, str. 622. Nidžó se měl původně stát císařem místo svého otce. Go-Širakawa nakonec nebyl vynechán a císařem se stal. Přesto se po jeho odstoupení těšil Nidžó velké vážnosti a autority se přikláněly na jeho stranu.

Jošicuneho (donucen vstoupit do kláštera) a Norijoriho (rovněž vyhnán).¹⁷ Minamotové byli roztrženi a dát se dohromady jim trvalo téměř dvacet let.¹⁸

Tairové mezitím zaujali u císařského dvora významné pozice a pomocí sňatkové politiky se vmísili jak do císařského rodu, tak do rodu Fudžiwara, který měl u dvora významné postavení. V roce 1180 dosadili na trůn dětského císaře Antokua, jenž měl v sobě císařskou krev i krev Tairů.

Své sídlo měli Tairové v Kjótu v okolí chrámu Rokuhara, který se nacházel mezi Šestou a Sedmou ulicí¹⁹. Jejich hlavní doménou v Japonsku však byla oblast u Vnitřního moře.

Jelikož se rod řadí k vojenské šlechtě, nestaral se příliš o údržbu hlavního města, které tudíž výrazně chátralo. Dvorská šlechta, nespokojena s tímto stavem, vyhledávala pomoc u jiných vojenských rodů. Byl mezi nimi také rod Minamoto. Po Kijomoriho smrti v roce 1181²⁰ se Minamotové opět začali dostávat k moci. Smrt hlavy rodu klan Tairů výrazně poškodila. Krátce po ní bylo Kjóto napadeno a rozmetáno armádou Jošicuneho bratrance Jošinaky z Kisa. Ačkoli Tairové zvítězili v bitvě na mostě Udži (1180), porážky převažovaly a celý klan se začal postupně stahovat ke svým územím u Vnitřního moře.

Ke slovu se dostávají dva ze tří dříve ušetřených synů, Joritomo, který se usídlil v Kamakuře a řídil odsud průběh pronásledování. Jeho bratr Jošicune pak realizoval všechny plány. Právě Jošicune bývá v literatuře zobrazován jako romantický hrdina a neporazitelný bojovník.

Po vítězství ve finální bitvě u Dannoury (1185) získal Joritomo titul *sei taišógun* („generalissimo potlačující barbary“) a Minamotové se na dlouhou dobu dostali do čela nově vzniklé vojenské vlády – šógunátu se sídlem v Kamakuře. Minamoto no Joritomo získal titul *sei taišógun* v roce 1192²¹. Jeho potomci pak z tohoto postu řídili chod země až do roku 1333.²²

¹⁷New World Encyclopedia, heslo Minamoto no Yoritomo

¹⁸OYLER, str. 3.

¹⁹FIALA, Karel.Poznámka č. 13. In:Příběh rodu Taira. Kniha 1. Str. 56.

²⁰REISCHAUER, s. 44.

²¹Tamtéž, s. 46.

²²REISCHAUER, s. 59.

Příběh rodu Taira byl v Japonsku až do období Edo jedním z nejoblíbenějších k vyprávění. Recitace příběhů za doprovodu hry na loutnu *biwa* se nazývalo *Heikjoku*, *Heike katari* nebo *Heike biwa*. Recitátory přitom byli obvykle slepí mniši *biwa hōši*.²³

4. Charakteristika vybraných hlavních postav

Kijomori z Tairů

Příběh rodu Taira začíná u dvořana Tadamoriho, který byl Kijomoriho otcem. Rodokmen rodu Taira je v díle uveden poměrně detailně. Sahá až k princí Kazuraharovi, jednomu ze synů císaře Kanmua (vládl 781-806²⁴). Jeho potomkem v deváté generaci je právě Kijomori, kolem něhož se Příběh rodu Taira začíná odvíjet.

Kijomori, který je hlavní postavou první poloviny díla, je ve většině situací vyobrazen jako násilnický muž, který snad až příliš tvrdě prosazuje zájmy rodu. Zpravidla je velmi výbušný a jedná impulzivně a ukvapeně. V záchvatech vzteku se snaží vyhladit všechny, kdo se odváží mu odporovat. Kijomoriho úspěchy jsou v Příběhu rodu Taira prezentovány nezabarveně²⁵, což není možné říct o epizodách popisujících negativní stránky jeho osobnosti. Postupně je zde utvářen jeho obraz jako záporné postavy a tyрана.

Příkladem chování, které je podle Příběhu rodu Taira pro Kijomoriho typické, z první knihy díla, je aféra Kijomoriho vnuka Sukemoriho, který se svou družinou nevzdal čest průvodu císařského regenta. Zatímco Sukemoriho otec Šigemori synovi doporučoval, aby se regentovi omluvil, Kijomori byl tímto návrhem pobouřen a zosnoval pomstu.

Dalším vhodným příkladem je Kijomoriho jednání v kapitolách z druhé knihy o popravě Saikóa a zatčení a věznění vyššího rady Naričiky, kteří byli označeni za hlavní iniciátory plánovaného povstání proti rodu Taira. Jakmile se Kijomori o plánech dozvěděl, jeho jednání ovládl vztek. Okamžitě nechal oba původce zatknout a uchýlil se k obviňování, výhrůžkám a urážení. Svým vojákům přikázal Saikóa mučit a nakonec popravít.

Výjimkou z jeho obvyklého chování je naopak případ vyhnání mnicha Mei'una, arcibiskupa kláštera na hoře Hi'ei, který je excísařem i císařem považován za strůjce pokusu

²³ DEAL, s. 269.

²⁴ REISCHAUER, s. 358

²⁵ Příběh rodu Taira, str. 238 – Kijomori se ve svých 12 letech stal druhým velitelem císařské gardy a v 18 mu byla udělena čtvrtá dvorská hodnost.

o obsazení Vnitřního paláce v Kjótu provedeného právě mnichy z hory Hi'ei. Zmínka o Kijomorim je v této scéně minimální: jediná věta dává znát, že se Kijomori mýlil před excísařem mnicha zastat a pokusil se (přestože neúspěšně) zmírnit jeho trest. Takových chvil se ale v příběhu neobjevuje příliš mnoho a je nezbytné se zamyslet nad otázkou, proč se Kijomori právě v této situaci mýlil zachovat jinak, než je pro něj specifické.

Za možný důvod lze označit fakt, že se vzpoura mnichů Kijomoriho nijak osobně nedotýkala. Mnichové byli nespokojeni s jednáním excísaře ve věci trestu pro správce provincie Kaga pana Morotaku (byl synem Saikóa, jenž byl, jak již bylo zmíněno, později označen za původce plánu spiknutí proti Tairům a popraven). Jeho syn Morocune vtrhl do kláštera na řece Ugawa a klášter znecitil. Jeho čin rozvířil spory mezi mnichy z onoho kláštera a vojenskou družinou. Mniši z kláštera Enrjakudži na hoře Hi'ei žádali trest pro Morotaku i Morocuneho, excísař ale nikoho nepotrestal a tím mnichy popudil. Proto posléze napadli vnitřní palác v Kjótu, a přestože excísař nakonec jejich požadavkům vyhověl, město vyhořelo. Požár byl označen jako pomsta mnichů. Jediná ze zmíněných událostí se však netýkala nikoho z rodu Taira. Jelikož nebyl poškozen nikdo z jeho příbuzných, necítil Kijomori pravděpodobně potřebu pomsty. V souvislosti z jeho dříve zmíněnými reakcemi to dokazuje, že přes všechny své negativní povahové aspekty je Kijomori své rodině plně oddán a jeho mstivý, násilnický charakter se projevuje pouze v případech, kdy se obává o její osud.

Pravděpodobnější ale je, že se Kijomori pokusil s chrámem Enrjakudži spolčit, protože považoval mnichy za významné spojence, kteří by mohli jeho rodu pomoci.

Kijomori je v díle vykreslen jako záporná postava až do samého konce. Před smrtí lituje jedině toho, že se mu nepoštěstilo vidět hlavu Joritoma z Minamotů nabodnutou na kůlu, a žádá, aby toto jeho přání bylo po jeho skonu naplněno. Kijomori zemřel v bolestech a jeho smrt je označována jako pomsta démonů za jeho zlé skutky.²⁶ Kijomori byl ale rovněž označován za převtělení biskupa Džieho²⁷, který má „zlými činy otevírat oči všem bytostem a tím jim sloužit“. Podle jiného tvrzení byl synem excísaře Širakawy (vládl 1072-1086²⁸). Ten měl odměnou za hrdinské činy svěřit Tadamorimu na výchovu mužského potomka své milenky, dámy z Gionu.²⁹

²⁶ Příběh rodu Taira, str. 232-234

²⁷ Tamtéž, str. 238. Jméno se též objevuje jako Džien.

²⁸ REISCHAUER, str. 359

²⁹ Příběh rodu Taira, str. 237

Kijomoriho smrt lze označit za skutečný přelom mezi nadvládou a pádem Tairů. Po něm se hlavou rodu stal druhý Kijomoriho syn Munemori.

Ačkoli byl Kijomori za svého života ostatními členy rodu vysoce respektován, bezprostředně po jeho smrti se nekonaly obřady ani modlitby za jeho spásu a jeho syn Munemori zcela ignoroval období smutku za otcovu smrt a angažoval se v bojích.³⁰ Během pobytu Tairů ve Fukuhaře (na útěku před Minamoty) se však za něj konal výroční obřad.³¹

Šigemori z Tairů

Kijomoriho prvorozený syn Šigemori je pravým opakem svého otce. Je velice ctnostný a šlechetný, což potvrzuje i sám jeho otec, který k němu chová pro tuto skutečnost hluboký obdiv. Šigemori je v úvodních částech knihy ministrem středu a sídlí v paláci na Komacu. Dostane se mu sice povýšení na pozici vyššího generála po levici, otec ho z tohoto postu ale vzápětí odvolá a dosadí na něj vrchního radu Džitteie z rodu Fudžiwarů³².

V již zmíněné záležitosti prozrazení plánovaného spiknutí proti rodu Taira Šigemori často navštěvuje sídlo svého otce a pokouší se usměrňovat jeho hněv. Ve své laskavosti se zastává vyššího ministerského rady pana Naričiky a podaří se mu zmírnit jeho trest z popravky na vyhnanství na ostrov Kodžima. Nejvíce se ale jeho umírněná povaha projeví v proslovu, který vede ke svému otci v kapitolách *Napomenutí* a *Signální ohně* ve druhé knize Příběhu rodu Taira. Prokáže jím, že je zcela podřízen konfuciánským ctnostem, a tudíž věrný svému otci, ale také vládci říše, proti němuž se otec chystá zasáhnout. Šigemori odhaluje vnitřní rozpolcenost – ačkoli by měl být podřízen oběma, přiklání se více na stranu císaře. Jeho srdce se však nedokáže přenést přes pocit, že by tím zradil otce. Tyto své pocity Kijomorimu vyjeví a žádá smrt, aby byl ušetřen rozhodování.

Po tomto jeho napomenutí se Kijomori zastydí a upustí od svého plánu internovat excísaře. Šigemori se přesto uchyluje k drastičtějšmu opatření. Nechá k sobě svolat své věrné samuraje, aby otci dokázal, že by se v případě boje postavili za něj, čímž otce přiměje, aby se nad svým jednáním zastyděl. Toto jeho konání ukazuje v jeho povaze jistou prozíravost.

³⁰Příběh rodu Taira, str. 242

³¹Tamtéž, str. 330

³²Tamtéž, str. 90-92. Vrchní rada se vydal do svatyně Icukušima, rodové svatyně Tairů, aby se modlil za své povýšení, protože byl při výběru opomenut. Kněžky chrámu jej doprovodily zpět, navštívily Kijomoriho a o všem mu řekly. Kijomori pak Džitteie jmenoval vyšším generálem po levici.

Šigemoriho smrt byla náhlou událostí, o kterou se ale sám zasloužil modlením ve svatyni Kumano. Šigemori zde vyjádřil znepokojení nad činy svého otce, zřekl se původu a žádal smrt.

„Má-li sláva trvat jen po chvíli nám danou a mají-li naši potomci žít v hanbě a ponížení, zkrat’te, co je mi souzeno prožít, a vysvobod’te mne i z kruhu útrap v životě příštím.“³³

Krátce po návratu ministr Šigemori onemocněl a ve věku 34 let zemřel.

Kijomori byl jeho ztrátou hluboce zasažen nejen jako otec, ale i jako hlava rodu Tairů, jíž byl Šigemori oporou.³⁴ Po synově smrti se uzavřel ve Fukuhaře³⁵.

Ještě před smrtí měl Šigemori sen předvídající pád rodu Taira, který je další z mnoha podobných znamení objevujících se v celém díle. Jako viník zkázy rodu je ve snu označen Kijomori³⁶.

Joritomo z Minamotů

Joritomo byl podle Příběhu rodu Taira nejstarším synem Jošitoma.³⁷ V době jeho porážky a masakru rodu Minamoto po prohrané válce éry Heidži mu bylo třináct let. Původně měl být zabit, Kijomori se ho však rozhodl ušetřit a poslal ho do vyhnanství do provincie Izu. Právě tam si Joritomo později vybudoval své sídelní město Kamakuru, která se po válce Genpei etablovala jako centrum vojenské moci.³⁸ Oženil se s Masako z rodu Hódžó, který měl v této oblasti velký vliv. Zajistil si tím jeho podporu.

Joritomo je v Příběhu rodu Taira vyobrazen jako autoritativní, přestože nepřítomná postava. Nevykročí z Kamakury, svá vojska řídí na dálku. Nemá charakterové znaky hrdiny, proto je jako literární postava zpracováván méně než Jošicune. Většina divadelních her, které

³³ Příběh rodu Taira, str. 128

³⁴ Tamtéž, str. 130

³⁵ Tamtéž, str. 132

³⁶ Tamtéž, str. 130 – „Protože zlé skutky Jeho Eminence (Kijomoriho) překročily míru, naplnily se naše dny, osud se odvrátil od našeho rodu.“

³⁷ Ale např. OYLER, str. 28 uvádí, že byl jeho třetí syn. Nejstarším Jošitomovým synem byl Jošihira a druhým synem Tomonaga. (Tamtéž, str. 169-170)

³⁸ MASS, str. 56. Kamakura vstoupila do dějin jako „město usmířitele“.

romantizují Jošicuneho, Joritoma úplně vynechává (případně v nich vystupuje jako „pán v pozadí“, který na dálku řídí své vazaly, nebo je zobrazen negativně).³⁹

V jeho povaze lze nalézt shodné prvky s povahou Kijomoriho z Tairů. Joritomo byl připraven zničit každého, kdo se proti němu postavil, a to i v případě, že šlo o neověřenou informaci. Na základě pomluv zavrhnul také svého bratra Jošicuneho.

Jošicune z Minamotů

Jošicune byl synem Jošitoma a nevlastním bratrem Joritoma. Zatímco Joritomo figuroval jako válečný stratég a průběh bojů řídil z Kamakury, Jošicune se pohyboval přímo v bitevní vřavě. Je vylíčen jako schopný a statečný bojovník, bez jehož vedení by Minamotové Tairy pravděpodobně nepřemohli.

O Jošicuneho životě mimo boj není v Příběhu rodu Taira příliš informací, je vyobrazen pouze jako bojovník a schopný vůdce.

Poté, co porazil Tairy, nebyl Jošicune odměněn, naopak se musel sám dát na útěk. V Příběhu rodu Taira není jeho konec popsán vůbec, protože se kniha zaměřuje zejména na Tairy a o Minamotech nepodává ucelený obraz. Jošicuneho útěk je ve dvanácté knize díla zakončen tím, že Jošicune s pár věrnými dorazil do provincie Mucu.⁴⁰ Kniha se mu dále nevěnuje.

Jošicune je jedním z nejoblíbenějších japonských historických hrdinů.⁴¹ Jeho osudy zachycuje řada divadelních her forem nó, kabuki i džóruri. Například hra Benkei na lodi⁴² zachycuje právě jeho útěk z Kjóta. Jošicuneho zde hraje dětský herec *kokata*⁴³.

Ve hře Jošicune mezi květy sakur je Jošicune nucen se obhajovat proti nařčením svého bratra Joritoma ze snahy o povstání⁴⁴. Je také obviněn, že hlavy poražených Tairů, které

³⁹ OYLER, str. 30. Přesto, že je původcem rozkazu k zabití „romantického hrdiny“ Jošicuneho, není Joritomo zachycen jako krutý, na rozdíl např. od Kijomoriho z Tairů.

⁴⁰ Příběh rodu Taira, str. 445-445

⁴¹ OYLER, str. 86

⁴² KALVODOVÁ, NOVÁK, str. 152-173. Hra se odehrává v roce 1185.

⁴³ Tamtéž, str. 152. Dětské herci hráli významné historické postavy velmi často. Kalvodová a Novák označují jako jeden z možných důvodů fakt, že postavy známé z dějin je obtížné zpodobnit, proto jsou zčásti ponechávány fantazii diváka. Jiným možným důvodem je snaha vyhnout se zastínění hlavních postav. (Kalvodová, Novák, str. 22.)

⁴⁴ Jošicune obdržel od císaře pokyn k napadení Joritoma společně s bubínkem. Dar přijal, na bubínek ale nezahrál, čímž vyjádřil nepřijetí příkazu. (Jošicune mezi květy sakur, str. 8-9).

do Kamakury poslal, nebyly pravé. Jošicune všechna nařčení odmítá. Největším problémem bylo, že Jošicuneho manželka pochází z rodu Tairů.⁴⁵

Jošicune se jako postava objevuje i v populární kultuře. Ve filmu Nový příběh rodu Taira: Šizuka a Jošicune (*Šin Heike monogatari: Šizuka to Jošicune*) je zachycen romantický vztah Jošicuneho a Šizuky. Jako jedna z příčin Joritomovy nenávisti vůči bratrovi je označeno to, že se Jošicune bez bratrova svolení s Šizukou oženil. Osudy posledních let Jošicuneho života zpracovává seriál *Jošicune*, ve kterém jsou obzvlášť propracované bojové scény.

Šizuka

Tanečnice *širabjóši* Šizuka byla Jošicuneho milenkou. V Příběhu rodu Taira je zmíněna pouze jednou, a to jako první, kdo si všiml vřavy vojáků, kteří se chystali napadnout Jošicuneho. Šizuka ho varovala a společně s ním se vydala na útěk z císařského města.⁴⁶

Ve hře Benkei na lodi je Šizuka hlavní postavou první části⁴⁷ a doprovází Jošicuneho na útěku. Na pobřeží Daimocu jí Benkei oznamuje, že se má vrátit do Kjóta. Před odchodem Šizuka Jošicunemu zpívá a tančí.

Ve hře Jošicune mezi květy sakur ji s sebou Jošicune nevzal a Šizuka ho sama dohnala.⁴⁸ Je zde vyličená jako laskavá žena, která se přimlouvá za Benkeie a mnohokrát přiměje Jošicuneho, aby mu odpustil, ale zároveň jako statečná a věrná. Nechce Jošicuneho opustit a prosí, aby ji vzal s sebou, skončí však přivázaná u stromu.⁴⁹ Ve čtvrtém dějství hry je zdůrazněn její tanec.⁵⁰

Benkei

Mnich Benkei není v Příběhu rodu Taira významnou postavou. V celém textu je zmíněn pouze útržkovitě.

⁴⁵ Jošicune mezi květy sakur, str. 21-23. Jošicuneho manželka paní Kjó no Kimi se považuje za zodpovědnou za jejich svazek a spáchá sebevraždu. Její hlavu pak pošlou Joritomovi.

⁴⁶ Příběh rodu Taira, str. 443.

⁴⁷ Hlavní herec hry Benkei na lodi, šite, představuje v první části Šizuku (*maedžite*) a ve třetí části ducha utonulého Tomomoriho z Tairů (*nočidžite*). KALVODOVÁ, NOVÁK, str. 152-173

⁴⁸ Jošicune mezi květy sakur, str. 27

⁴⁹ Tamtéž, str. 30

⁵⁰ Tamtéž, str. 74-77

Oproti tomu ve hře Benkei na lodi je nejvýznamnější postavou⁵¹, uvádí proslovem okolnosti děje (popisuje neshody mezi Jošicunem a Joritomem) a v průběhu celé hry provází Jošicuneho na útěku z Kjóta. Když se v noci na moři objeví duch utonulého Tomomoriho z Tairů, mnich ho zažene pomocí modliteb.

Ve hře Jošicune mezi květy sakur je Benkei popisován jako hrubý a prostořeký silák, který se nezdráhá kohokoli napadnout. Svévolně napadl vojsko, které poslal Joritomo, aby zahnal Jošicuneho na útek, zabil jeho velitele a tím zavinil další pronásledování.⁵²

Jošinaka z Kisa a Tomoe

Jošinaka byl Joritomův bratranec. Byl vychován Kanetóem z rodu Nakahara v Kisu.⁵³ Protože nevyrostl u dvora, neznal zdvořilé způsoby a byl proto často terčem posměchu. Vystupuje jako neohrabaný hrubián, který nerespektuje výše postavené. V kapitole „Pán z Nekomy“ například odmítne oslovovat onoho pána jménem a říká mu pouze „Neko“ (Kocour) a navíc ho odpudil svými způsoby při jídle.⁵⁴ Přestože byl schopný bojovník, který vyhnal Tairy z Kjóta, negativní názor na něj převážil a kritika jeho vystupování byla jednou z příčin jeho vlastního pronásledování a zabití. Jošinaka padl u jezera Biwa v roce 1184.⁵⁵

Tomoe se v Příběhu rodu Taira objevuje pouze v deváté knize, v kapitole nazvané „Jošinakův konec“. Je zde vyzdvihována její krása a zdatnost.

„Uměla se bít a vydala za tisíc mužů – byla mimořádně zdatná ve střelbě z luku, v boji na koni i na zemi a v zacházení se sečnými zbraněmi, ba schopná i střetů s démony a bohy.“⁵⁶

Tomoe díky svým schopnostem nepadla v boji a provázela Jošinaku do jeho poslední bitvy. Ačkoli bojovala statečně, Jošinaka si nepřál její smrt a žádal ji, aby odjela pryč. Tomoe vzdorovala, nakonec ale jeho požadavku vyhověla a odjela do Východních provincií.⁵⁷

⁵¹ Hraje ho však herec vedlejší role (*waki*).

⁵² Jošicune mezi květy sakur, str. 24-25.

⁵³ Příběh rodu Taira, str. 230.

⁵⁴ Tamtéž, str. 300-301. Jošinaka podával jídlo v miskách, které používal také na obětování Buddhovi.

⁵⁵ OYLER, str. 60

⁵⁶ Příběh rodu Taira, str. 323

⁵⁷ Tamtéž, str. 323-325

Císařovna Kenreimon

Ačkoli se text Příběhu rodu Taira příliš nezaměřuje na osudy žen (jsou v něm spíše pasivními postavami), paní Kenreimon je věnována třináctá kniha díla, tzv. *Kenreimon hen*, která částečně vypovídá o její minulosti, zejména však o jejích osudech po porážce Tairů.

Paní Kenreimon byla dcera Kijomoriho, její původní jméno bylo Tokuko⁵⁸. V patnácti letech se stala dvorní dámou a brzy nato císařovnou, ve dvaceti dvou letech matkou císaře Antokua. Kvůli svému původu byla velmi vážená, přesto po porážce Tairů upadla v zapomnění. Paní Kenreimon se ve věku dvaceti devíti let stala jeptiškou a uchýlila se na samotu do hor Higašijama a později do bambusové chýše v Óhaře.⁵⁹

Z textu Příběhu rodu Taira nevyplývá nic o jejím vztahu k otci. Vztahu k synovi se věnuje až konečná část díla. Z ní je patrné, že paní Kenreimon svého syna velmi milovala.

5. Děj v porovnání s historickou literaturou

V této kapitole je zachováno členění událostí z Příběhu rodu Taira.

Knih první

Děj knihy začíná hrdinským činem dvořana jménem Tadamori (Kijomoriho otce), který dal vybudovat chrám⁶⁰ a za odměnu byl jmenován správcem již druhé provincie a byl mu povolen přístup do vnitřních prostor císařského paláce. Jeho úspěch vyvolal u jiných dvořanů zášť a rozhodli se Tadamoriho zabít. Tadamori se ale lstí útoku vyhnul a vysloužil si ještě větší úctu excísaře Toby.

Po Tadamoriho smrti se stal hlavou rodu Tairů jeho syn Kijomori, který nejenže zdědil postavení a dobrou pověst rodu, ale také se proslavil mnohými hrdinskými činy. V bojích éry

⁵⁸ Jiné zdroje uvádějí jméno Tokuši (HURST, str. 629.)

⁵⁹ Příběh rodu Taira, str. 465-476

⁶⁰ Příběh rodu Taira, str. 19 – jednalo se o chrám Tokučódžu'in.

Hógen (1156)⁶¹ vedl společně s Jošitome z rodu Minamoto císařské vojsko proti povstalcům z rodu Fudžiwarů, přiklánějícím se na stranu císaře Sutokua. V roce 1159 stál na straně císaře Nidžó při povstání Minamotů (konflikt éry Heidži). Kijomori se rozhodl ušetřit tři z potomků svého protivníka – Joritoma, Jošicuneho a Norijoriho, které nechal uvěznit na různých místech v říši. Původně měl v úmyslu popravit třináctiletého Joritoma, na základě přímluvy své druhé ženy paní Ikedono však trest zmírnil na vyhnanství.⁶²

Za hrdinské činy v těchto bitvách byl jmenován nejvyšším ministrem⁶³. Kijomori neustále pracoval na upevňování svého postavení. Všech svých osm dcer strategicky provdal. Díky manželství druhé dcery (císařovna Kenreimon) s císařem Takakurou se stal dědečkem jeho nástupce, budoucího císaře Antokua, který rod dokonale pojil s císařským rodem a měl zajistit další posílení vlivu Tairů. Pomocí podobných praktik zajistil Kijomori svému rodu mocenský vzestup a zasloužil se o jeho slávu.⁶⁴

Kijomoriho úspěchy a upřednostňování členů rodu Taira před ostatními při jmenování do úřadů vyvolalo vlnu nevole a už v roce 1166⁶⁵ se v údolí Šiši no tani scházeli jejich odpůrci. Schůze zosnoval ministerský rada Naričika, který byl pobouřen jmenováním Šigemoriho z Tairů na pozici vyššího generála po levici, kterou si přál získat pro sebe. Na jednu ze schůzí zavítal také excísař Go-Širakawa. Spiknutí bylo ovšem odhaleno a jeho pachatelé byli potrestáni vyhnanstvím. Tento trest jim byl později prominut.⁶⁶

V roce 1177 byli členové rodů Minamoto a Taira pověřeni obranou paláce při napadení mnichy z hory Hi'ei, kteří žádali potrestání znesvětitelů kláštera na řece Ugawa⁶⁷. Excísař požadavkům nevyhověl, později však k potrestání přece jen došlo. Postaral se o ně však

⁶¹ Tamtéž, str. 23

⁶² Tamtéž, str. 192; New World Encyclopedia (heslo Minamoto no Yoshitsune) však uvádí, že byl Joritomo ušetřen na základě přímluvy Kijomoriho nevlastní matky.

⁶³ Kijomori nedlouho po svém jmenování z postu opět odstoupil z důvodu vážné nemoci a následného slibu čistoty.

⁶⁴ Dalším zdrojem moci rodu Taira byla jejich kontrola nad obchodem s Čínou. Jejich zájem o zahraniční obchod započal už Kijomoriho otec Tadamori. Jeho syn na jeho snahu navázal. (Hurst, str. 632-635)

⁶⁵ Příběh rodu Taira, s. 38–44

⁶⁶ Tamtéž, s. 109-111. Kijomori udělil mimořádnou amnestii nižšímu generálu Naricunemu a mnichu Jasujorimu, aby upokojil zlé duchy, kteří ovládali tělo jeho těhotné dcery císařovny Kenreimon a zhoršovali její zdravotní stav. Mnich Šunkan se prominutí trestu nedočkal a na ostrově Kikai-ga-šima zemřel.

⁶⁷ Tamtéž, s. 44–52. Jednalo se o guvernéra provincie Kaga Morotaku a jeho mladšího bratra Morocuneho, který byl jmenován jeho zástupcem. Morocune vtrhnul do kláštera na řece Ugawa a umyl koně ve vodě, v níž se koupali mniši. Tento incident rozpoutal bitvu, během níž byl klášter vypálen.

Kijomori. Mniši se k císařskému paláci vrátili ještě jednou, od útoku je ale odradil Tokitada z Tairů.⁶⁸ Deset dní nato vypukl v císařském městě požár a vnitřní císařský palác zcela shořel.

Kniha druhá

Mniši chrámu Enrjakudži si nárokovali právo na vykonávání císařských obřadů a byli velmi pohoršeni, když měl být excísař Go-Širakawa vysvěcen na Mistra tajného učení sekty Šingon v chrámu Miidera. Aby předešel zničení chrámu Miidera, rozhodl se zde císař obřad raději nepodstoupit. Nechal postavit chrám Gočikó'in a vysvěcení dosáhl tam. V chrámu na hoře Hi'ei proběhl ale přesto konflikt mezi laickými mnichy⁶⁹ a uředníky. Kijomori byl pověřen úkolem proti laikům zakročit, jeho vojsko však bylo pobyto a chrám Enrjakudži na rok zpustnul. V knize je jeho pád brán jako důkaz přicházejícího konce.

Kniha třetí

Třetí kniha začíná narozením císařského prince – budoucího císaře Antokua. Jeho matkou je Kijomoriho dcera, císařovna (pozdější řeholnice) Kenreimon. Porod proběhl v Rokuhaře. Kvůli problémům se zdravím císařovny, jejíž tělo posedlo množství duchů živých i zemřelých osob, se Kijomori rozhodl udělit milost vyhnancům na ostrově Kikai-ga-šima. Výjimkou byl mnich Šunkan, který jako jediný omilostněn nebyl.⁷⁰

Po smrti svého syna Šigemoriho (v roce 1179⁷¹) se Kijomori stáhl do Fukuhary, kde již předtím pobýval, zakrátko nato se ale s vojskem vypravil ke Kjótu a vyvolal tím paniku a strach z útoku na císařský rod. Kijomori měl pro útok několik důvodů. Během období smutku za Šigemoriho se konala císařská pouť do Hačimanovy svatyně a další obřady, excísař tedy pro svého poddaného netruchlil. Navíc rodu Tairů odebral správcovství provincie Ečizen, které mělo připadnout Šigemoriho potomkům. Hlavním důvodem ale bylo plánované spiknutí proti rodu Tairů, jehož organizátoři byli od svého trestu osvobozeni. Kijomori se domníval,

⁶⁸ Tamtéž, str. 53

⁶⁹ Tamtéž, str. 93. „Laikové“ byli označováni mniši, kteří nedosáhli plného vzdělání, ale přesto se stali mnichy.

⁷⁰ Příběh rodu Taira, 110-113

⁷¹ HURST, str. 629. Go-Širakawa Tairům zabavil provincii Ečizen a odebral moc linii Fudžiwarů spřízněné s Tairy (Kijomoriho dcera Moriko byla manželkou regenta Motozaneho z rodu Fudžiwara). Těmito kroky Kijomoriho pobouřil, a právě proto byl internován v Tobě.

že skutečným středobodem konspirace je samotný excísař Go-Širakawa a bál se, co bude s Tairy po jeho smrti.⁷² V knize ke Kijomorimu promluvil biskup Džóken – ujistil ho o přetrvávající přízni excísaře. Kijomori však přesto sesadil z funkcí regenta Motofusu z rodu Fudžiwarů a další šlechtice. Na místo regenta dosadil svého zetě Motomičiho (rovněž z rodu Fudžiwarů).⁷³

Téhož měsíce se Kijomori rozhodl odvézt excísaře z Kjóta do letního paláce v Tobě.⁷⁴ Současný císař Takakura mu poslal dopis, ve kterém vyjádřil svůj zármutek a záměr opustit trůn a stát se mnichem – excísař Go-Širakawa jej však od tohoto rozhodnutí odrazuje.

Knihá čtvrtá

Již v příštím roce (1180⁷⁵) byl císař Takakura k abdikaci donucen a na trůn nastoupil tříletý Antoku. V Příběhu rodu Taira není odstoupení císaře Takakury z funkce detailně komentováno, pouze je zde zmíněno, že se jedná o vůli Kijomoriho.

V této části příběhu se dostává ke slovu „princ z Takakury“ (Močihito) – mladší bratr nynějšího excísaře Takakury a druhý syn prvního excísaře Go-Širakawy a jeho vzpoura proti Tairům. Navedl ho k ní Jorimasa z Minamotů⁷⁶. Na základě jeho přemlouvání se Močihito rozhodl za pomoci Minamotů pokusit svrhnout Tairy a sám usednout na císařský trůn. Plán byl však prozrazen a Močihito se ve strachu z Kijomoriho pomsty uchýlil do kláštera Miidera (Ondžódži). Zdejší mniši žádali o pomoc proti Kijomorimu mnichy z kláštera Enrjakudži, nedostalo se jim ale odpovědi. V Enrjakudži byl tehdy opět hlavním představeným dříve sesazený arcibiskup Mei'un. Kijomori poté mnichy obdaroval, aby si zachoval jejich přízeň.⁷⁷

⁷² Příběh rodu Taira, str. 134. Kijomorimu je v této části příběhu již sedmdesát let. Jeho věk v pozdější části díla se ale liší.

⁷³ Tamtéž, str. 135

⁷⁴ Tamtéž, str. 139. Excísař před odjezdem prosí Kijomoriho syna Munemoriho, aby se ho zastal, ten ale ve strachu z otce odmítá. Excísař je zarmoucen, že po Šigemoriho smrti není už nikdo, kdo by si troufl Kijomorimu odporovat.

⁷⁵ Tamtéž, str. 142

⁷⁶ Podle informací z Příběhu rodu Taira bylo motivem ke vzpouře odebrání a zesměšnění oblíbeného koně Joricuneho syna Nakacuny panem Munemorim z Tairů.

⁷⁷ Příběh rodu Taira, s. 157-164

Podle Hursta se oba kláštery spojily a pokusily se zachránit excísaře Go-Širakawu a Takakuru. Jejich snaha byla ale marná.⁷⁸

Druhý dopis mniši poslali klášteru Kófukudži v Naře. Mniši z Kófukudži se v odpovědi vyjádřili proti autoritě Tairů a se záměrem ochránit moc císařského rodu souhlasili se společným bojem proti Tairům. Než ale odpověď dorazila, rozhodli se mniši chrámu Miidera táhnout na Rokuharu.

Princ Močihito mezitím přechal směrem k Naře. Kvůli přílišné únavě se rozhodl odpočinout si v chrámu Bjódó'in v Udži. Vojsko z Rokuhary jej ale pronásledovalo a v místě strženého mostu se odehrála bitva. Ačkoli byl princ Močihito vyzván k úprku do Nary, vojáci Tairů pronikli obranou, dostihli jej a zabilí.⁷⁹

Bitva na mostě v Udži se odehrála v roce 1180 a kromě Močihita padl také Jorimasa z Minamotů.⁸⁰ Označuje se jako zahajovací bitva bojů éry Genpei⁸¹ a jako záminka pro povstání rodu Minamotů. Krátce po ní došlo k požáru chrámu Miidera.⁸²

Knihá pátá

Hlavní město a zároveň sídlo císaře se přesouvá do Fukuhary. V Příběhu rodu Taira je uvedeno, že s průvodem císaře Antokua jel kromě jeho matky, bývalé císařovny Kenreimon a otce excísaře Takakury také excísař Go-Širakawa, o jehož propuštění z Toby zpět do Kjóta se čtenář dozvídá o odstavec později.⁸³ Jako příčina přesunu je označena vzpoura prince Močihita. Později je v knize zmíněna také výhodná poloha Fukuhary vzhledem k chrámům na hoře Hi'eia v Naře – kvůli vzdálenosti by mniši nemohli táhnout do města s protesty kvůli každé drobnosti, jako táhli do Kjóta.⁸⁴ Přesun hlavního města ale nezastavil vznik opozice vůči Tairům.⁸⁵

Ve Fukuhaře se opět dostávají ke slovu nadpřirozené síly. Tairy děsí ve snech příšery a duchové, Kijomori jim ale čelí s naprostým klidem. Mladý samuraj sloužící Jorimasovi

⁷⁸ HURST, str. 630. Jednalo se o první spojení institucí takového rozsahu.

⁷⁹ Příběh rodu Taira, str. 172

⁸⁰ HURST, str. 630.

⁸¹ Název Genpei vznikl složením prvního znaku ze sinojaponského čtení názvů obou rodů (*Gendži, Heike*).

⁸² Příběh rodu Taira, str. 178

⁸³ Příběh rodu Taira, str. 183

⁸⁴ Tamtéž, str. 212

⁸⁵ HURST, str. 630

z Minamotů má zato sen, ve kterém bódhisattva Hačiman odjímá moc nad chodem státu, vtělenou do podoby meče, Tairům a předává ji Joritomovi z Minamotů. Jako v návaznosti na tento sen zmizel mečík, který Kijomori dostal, když byl ještě guvernérem provincie Aki, a který nosil od té doby neustále při sobě. Jeho zmizení je označeno za další předzvěst pádu rodu Tairů.⁸⁶

Tehdy se Kijomorimu donese zpráva o vzpouře, které se účastnil Joritomo z Minamotů. Kijomori je pobouřen, protože Joritoma ušetřil trestu smrti, k němuž byl původně odsouzen po nepokojích éry Heidži. V Příběhu rodu Taira se uvádí, že byl Joritomo vypovězen ve věku 54 let, podle New World Encyclopedie byl ale tehdy třináctiletý. Jelikož strávil ve vyhnanství dvacet let a po válkách éry Genpei se teprve v roce 1192⁸⁷ se stal šógunem, je tato verze pravděpodobnější.

Podle informací v Příběhu rodu Taira navedl Joritoma ke vzpouře fanatický asketa Mongaku, který byl rovněž vyhnán do provincie Izu za to, že ve snaze získat prostředky na opravu chrámu na hoře Takao neoprávněně vnikl do zahrady excísáře Go-Širakawy. Excísář ho nakázal popravit, Mongaku se ale bránil a předpověděl císařskému paláci zkázu. Nakonec byl mnich vyhnán do Izu, kde se s Joritomem pravidelně stýkal a nabádal ho k povstání proti Tairům.⁸⁸ Vyjednal pro Joritoma edikt excísáře Go-Širakawy, vyzývající ho k shromáždění vojska.⁸⁹

Tairové o Joritomově vzpouře věděli od samého počátku a začali se rovněž chystat do boje. Z Fukuhary se vydali do Kjóta a odsud směrem na východ k provincii Izu. Vrchním velitelem byl Kijomoriho vnuk generál Koremori. Bojovníků bylo více než sedmdesát tisíc. Doslechli se však, že vojsko Minamotů má více než dvě stě tisíc jezdců. Obě vojska se potkala u řeky Fudžikawa, Tairové však uprchli bez boje.⁹⁰ Počet Joritomových vojáků

⁸⁶ Příběh rodu Taira, str. 191

⁸⁷ New World Encyclopedia, heslo Minamoto no Yoshitsune

⁸⁸ Mongaku údajně za Joritomem přišel v roce 1180 a ukázal mu lebku, která měla patřit Joritomovi otci Jošitomovi. Vyzval Joritoma, aby z otce sejmul potupu porážky a pomstil jeho smrt. Mongaku se opět objevuje ve dvanácté knize Příběhu rodu Taira v kapitole „Barvíř“ (str. 440-441). Tato kapitola doplňuje, že lebka, kterou Mongaku Joritomovi přinesl, pravděpodobně vůbec nepatřila jeho otci. V roce 1186 přišel Mongaku opět do Kamakury s lebkou, tentokrát s tou pravou. Joritomo lebku převzal a vytvořil chrám ve skále, který zasvětil otcově památce.

⁸⁹ Příběh rodu Taira, str. 196-203

⁹⁰ Tamtéž, str. 207-209. Též HURST, str. 630.

uvedený v Příběhu rodu Taira označuje Rizó jako přehnaný. Joritomo Tairy nepronásledoval, namísto toho se zaměřil na další upevňování své pozice v na jihu země.⁹¹

Kijomori byl selháním vojska svého rodu velice pobouřen a orodoval za potrestání Koremoriho i velitele Tadakija, nakonec však od trestu upustil a selhání bylo označeno za vůli božstev. Krátce nato nařídil Kijomori stěhování hlavního města zpět do Kjóta. Jelikož tam ale bylo mnoho domů zbouráno, obyvatelé se neměli kam vracet a mnoho se jich uchýlilo na venkov.⁹² Hlavním důvodem pro další stěhování byla snaha dosáhnout většího přehledu o probíhajících povstáních tím, že se Tairové přiblíží k jejich centru.⁹³

Do Kjóta se donesly pověsti o dění v chrámech v Naře. Mniši se pokusili napadnout dva inspektory, kteří k nim byli vysláni, a také se vysmívali nejvyššímu ministrovi Kijomorimu.⁹⁴

Kijomori se pochopitelně rozlítil a nařídil Senoo Taróovi Kanejasuemu z Bitců, aby mnichy uklidnil. Mniši však jeho vojsko pobili. Kijomori se tedy rozhodl Naru napadnout. Za velitele určil tentokrát svého syna Šigehiru. Boj se táhl dlouho do noci. Kapitán Šigehira proto poručil vojákům, aby udělali světlo. Jeden z nich zapálil střechu blízkého domku. Vítr však oheň rozfoukal a shořelo mnoho klášterních staveb včetně chrámu Kófukudži a Tódaidži.⁹⁵ Právě za tento čin byl Šigehira po celkové porážce Tairů zajat a popraven.⁹⁶ Ačkoli v Příběhu rodu Taira je vypálení chrámů prezentováno jako nehoda, Rizó uvádí, že se jednalo o přímý rozkaz Kijomoriho.⁹⁷

Po zničení a vyplenění Nary a návratu Šigemoriho vojska do Kjóta se, podle Příběhu rodu Taira, zaradoval jediný Kijomori. Nad zničením chrámů, kterého ostatní litovali, se přitom ani nepozastavil. Tato informace poukazuje na možnost, že se skutečně jednalo o jeho původní záměr.

⁹¹ RIZÓ, str. 703. Přesila nebyla tak velká, k boji však přesto nedošlo a Tairové prchli.

⁹² Příběh rodu Taira, str. 211-212

⁹³ HURST, str. 630.

⁹⁴ Příběh rodu Taira, str. 212. Mniši zhotovili dřevěný míč, pojmenovali ho „Hlava nejvyššího ministra z Tairů“ a pak do něj při hře mlátili a kopali.

⁹⁵ Tamtéž, str. 213-214

⁹⁶ Tamtéž, str. 433

⁹⁷ RIZÓ, str. 703: „Kijomori rázně zakročil proti velkým chrámům. Napadl chrám Ondžódži a poslal svého pátého syna, Šigehiru, aby zapálil chrámy Tódaidži a Kófukudži v Naře jako odplatu za podporu Minamotů.“ (překlad do češtiny autorka práce). K vypálení chrámů došlo na začátku roku 1181.

„Ve slavnostním příkazu císaře Šómu, věnovaném chrámu Tódaidži, se praví:
„Bude-li můj chrám vzkvétat, bude vzkvétat i říše, bude-li upadat můj chrám, bude
i říše v úpadku.“

Bylo tedy zřejmé, že bude následovat úpadek říše.⁹⁸

Kniha šestá

Na začátku rodu 1181 skonal po vážné nemoci excísař Takakura. Několik kapitol je věnováno vzpomínce na jeho laskavost a moudrost, které projevoval v době své vlády, ale také na jeho neštěstí v lásce. Poté, co jeho první láska Aoi no mae (paní s topolovkami) zemřela, našel zalíbení v dámě Kogó, která sloužila císařovně Kenreimon. Téže dámě se ale dvořil Kijomoriho zeť, pan Takafusa z Fudžiwarů. Ona ale ve strachu z císařova hněvu nereagovala na jeho dopisy. Když se Kijomori dozvěděl, že se oba jeho zeťové shlédli v jedné ženě, rozhodl se Kogó odstranit. Kogó ale uprchla a skrývala se. Císař Takakura proto pověřil druhého úředníka palácové stráže Nakakuniho, aby dámu vypátral. Nakonec se mu to podařilo a dáma byla přivezena zpět do císařského paláce. Snaha utajit její přítomnost před Kijomorim ale nakonec selhala. Kijomori Kogó přinutil vstoupit do kláštera, a právě proto císař Takakura onemocněl.⁹⁹

Zde se v příběhu objevuje Jošinaka z Kisa, bratranec Joritoma z Minamotů. Z textu není jasný jeho věk. Na začátku kapitoly „Oběžný list“ je uvedeno, že Jošinaka „měl právě za sebou obřad dospělosti“¹⁰⁰ a byl vychováván Kanetóem z rodu Nakahara v Kisu po dobu dvaceti let. Později se uvádí, že byl Jošinaka obřadu dospělosti podroben ve svých třinácti letech.¹⁰¹

Kanetó a Jošinaka byli excísařem Go-Širakawou pověřeni úkolem udeřit na Tairy, jako to udělal Joritomo z Minamotů, který si dosud podmanil osm východních provincií.¹⁰²

⁹⁸ Příběh rodu Taira, str. 215

⁹⁹ Tamtéž, str. 221-228

¹⁰⁰ Tamtéž, str. 229

¹⁰¹ Příběh rodu Taira, str. 230

¹⁰² Tamtéž, str. 473 uvádí, že Jošinaka z Kisa dorazil do Kjóta v roce 1182.

V kapitole „Příchod rychlého posla“ je Kijomori označen jako „bývalý nejvyšší ministr“. Jelikož později je Kijomori opět uváděn jako současný nejvyšší ministr, jedná se pravděpodobně o chybu.¹⁰³

Ačkoli Kijomori prohlašoval, že se rod Taira nemá Jošinaky proč bát, ostatní Tairové očekávali krušné časy. Ze všech stran se k němu nesly zprávy o lidech, kteří se přikláněli na stranu Minamotů. Kijomori proti nim vysílal trestné výpravy. Tairové ztratili východní a severní provincie a oblasti kolem Šikoku a Kjúšú. V průběhu rebelií a odklonu příznivců rodu Taira se Kijomori roznemohl. Údajně měl tak vysokou teplotu, že voda z vany, do které ho posadili, začala vřít a vypařila se.¹⁰⁴

Kijomoriho choť paní Nii měla těsně před jeho smrtí sen, v němž si pro něj přijel vůz z nehlubšího pekla. Ačkoli se za manžela modlila a přinášela oběti, nemohla mu už pomoci a Kijomori skonal v roce 1181, pouze měsíc po vypálení narských chrámů¹⁰⁵ a rok po smrti svého syna Šigemoriho¹⁰⁶. V noci, kdy bylo jeho tělo spáleno, vyhořel také palác, v němž Kijomori přebýval.¹⁰⁷

V této části příběhu je uvedeno, že nejvyšší ministr zemřel ve věku 64 let, ačkoli ve třetí knize (kapitola „O sporu Jeho Eminence Nejvyššího ministra s arcibiskupem“) se o něm píše jako o sedmdesátiletém.¹⁰⁸

Po Kijomoriho smrti povolil jeho syn Munemori návrat excísaře Go-Širakawy do Kjóta. Excísař, který byl do té doby držen od politické aktivity¹⁰⁹, poté jmenoval narské mnichy zpět do původních úřadů, jichž je Kijomori zprostil, a zasloužil se o obnovu chrámů. Munemori poté vyslal trestnou výpravu (ačkoli ještě stále probíhalo období smutku za smrt jeho otce) na předvoj Minamotů, který se mu podařilo rozdrtit. Protože ale jeho vojska dál nepokračovala v boji, nepodařilo se jim zastavit postup Minamotů.¹¹⁰

¹⁰³ Tamtéž, str. 230

¹⁰⁴ Tamtéž, str. 233

¹⁰⁵ RIZÓ, str. 704

¹⁰⁶ Příběh rodu Taira, str. 242

¹⁰⁷ Tamtéž, str. 233

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 134. Zde se však mohlo jednat o přibližný věk.

¹⁰⁹ HURST, str. 630. Po smrti Kijomoriho v roce 1181 nebyl v rodě Tairů nikdo dost silný na to, aby dokázal Go-Širakawovu moc tolik omezit. Go-Širakawa byl také jedinou dost silnou politickou figurou, která se dokázala vypořádat s jednotlivými frakcemi Minamotů (Joritomem, Jošicunem a Jošinakou) a stejně tak s Tairy.

¹¹⁰ Příběh rodu Taira, str. 241-242

Císařovna Kenreimon, matka Antokua, obdržela titul excísařovny. Konalo se také jmenování nových úředníků a navzdory jejich upadajícímu vlivu byli povýšeni skoro všichni Tairové. Rovněž byla vyslána další trestná výprava proti Jošinakovi z Kisa. Vojska se střetla u řeky Jokota a Tairové byli rozprášeni. Munemori, nová hlava rodu, si z porážky nic nedělal.¹¹¹

Kniha sedmá

Na začátku roku 1183 došlo k neshodě mezi Joritomem a Jošinakou z Kisa. Joritomo se obával spiknutí, proto na Jošinaku poslal vojsko, ačkoli do té doby držel své aktivity spíše ve východních oblastech¹¹². Aby dokázal, že je Joritomovi věrný, poslal k němu Jošinaka svého jedenáctiletého syna jako rukojmí. Joritomo se pak i s chlapcem vrátil do Kamakury.¹¹³ Již zde je patrný počátek nedůvěry vůči Jošinakovi. Jelikož se podle informací z Příběhu rodu Taira Joritomo rozhodl na něj zaútočit na základě pomluv, které o něm kolovaly, je zřejmé, že se Joritomo rozhodoval impulzivně a byl odhodlán okamžitě odstranit každého, kdo by se mu chtěl postavit. Lze zde pozorovat podobnost s povahou Kijomoriho, který pro zachování své autority rovněž podobným způsobem usiloval o zničení svých (i domnělých) nepřátel.

Mezitím z Kjóta táhlo vojsko Tairů, v jehož čele stál Kijomoriho vnuk Koremori. Jošinaka na dálku řídil opevňování hradu Hiuči ve Fukui. Tairům se ho podařilo dobýt a pronásledovali ustupující Jošinakovo vojsko. Jošinaka svým mužům přispěchal na pomoc. U hory Tonami se odehrála bitva. Jošinakovi se pomocí lsti podařilo Tairy porazit a mnoho jich bylo svrženo do údolí Kurikara.¹¹⁴ Bitva se odehrála v létě roku 1183. Těsně po ní následovala bitva u Šinohary, kde se opevnili vojáci Tairů, kterým se podařilo z bitvy u Tonami vyvázat. Jošinaka je dostihl a byli opět poraženi.¹¹⁵

Jošinaka se poté snažil dostat do Kjóta, obával se ale mnichů z hory Hi'ei. Díky dopisu se dozvěděl, že se nyní mniši přiklánějí k Minamotům. Ve stejnou dobu poslali mnichům dopis i zástupci rodu Taira, kteří se chtěli ujistit o jejich lojalitě. Mniši však své rozhodnutí

¹¹¹ Tamtéž, str. 243-246

¹¹² MASS, str. 54.

¹¹³ Příběh rodu Taira, str. 251

¹¹⁴ Tamtéž, str. 253-259

¹¹⁵ Tamtéž, str. 259-262

nechtěli měnit. Tairové tak ztratili významnou morální i vojenskou sílu. Mnichů v chrámech na hoře Hi'ei bylo více než 3000 a byli plně bojeschopní.¹¹⁶

Jošinakovi nyní už nic nebránilo ve vpádu do hlavního města. Tairové, kteří se to dozvěděli díky varování, budovali obranu města. Munemori před útokem varoval excísařovnu paní Kenreimon. Měl v úmyslu odvézt císaře Antokua a excísaře Go-Širakawu z města do východních provincií. Go-Širakawa však uprchl a uchýlil se na horu Kurama. Připravili tedy k odjezdu tehdy šestiletého císaře společně s excísařovnou Kenreimon, která cestou pečovala o císařské klenoty (posvátné zrcadlo, drahokam a posvátný meč)¹¹⁷. Vysoce postavení příslušníci rodu Taira také postupně prchali z císařského města. Regent Motomiči, ministr Munemori, střední generál Koremori (zanechal v Kjótu svou ženu a dvě malé děti; ostatní Tairové vedli své rodiny s sebou), guvernér Tadanori¹¹⁸ a mnoho dalších se s vojskem vydalo do Fukuhary a poté dále na západ. Zapálili přitom palác Rokuhara a další budovy, kde dříve přebývali.¹¹⁹ Rovněž při odchodu z Fukuhary zapálili zdejší císařský palác a nalodili se, aby dále pokračovali ve svém útěku po moři.¹²⁰

Knihá osmá

Aby se vyhnul Tairům, přemístil se excísař Go-Širakawana horu Hi'ei, kde setrval, dokud Jošinaka z Kisa neobsadil Kjóto. Poté se vrátil do sídelního města a udělil Jošinakovi oficiální příkaz k potření rodu Tairů. Excísař rovněž vyzýval Tairy k navrácení císařských klenotů, jeho požadavek však nebyl vyslyšen. Excísař poté jmenoval svého čtyřletého vnuka korunním princem (vládl jako císař Go-Toba). Po korunovaci nového císaře mělo tedy Japonsko dva vládce. Při udílení úřadů excísař zprostil funkcí více než 160 členů rodu Taira a nechal je vyškrtnout z desek dvorních rádců.¹²¹

¹¹⁶ Příběh rodu Taira, str. 263-268

¹¹⁷ Tamtéž, str. 269-270

¹¹⁸ Tadanori se do Kjóta ještě jednou vrátil, aby předal Tošinarimu z Fudžiwarů své básně. Přál si, aby byla alespoň jedna z nich zařazena do císařské sbírky, jejímž sestavením byl Tošinari pověřen excísařem Go-Širakawou. Jednalo se o sedmou císařskou antologii Senzaiwakašú a Tošinari (Šunzei) ji dokončil v roce 1187. Tošinari do sbírky jednu z Tadanoriho básní tajně zařadil. – ŠVARCOVÁ, str. 166.

¹¹⁹ Příběh rodu Taira, str. 271-281

¹²⁰ Tamtéž, str. 283

¹²¹ Příběh rodu Taira, str. 289-290

Tairové mezitím dorazili k Dazaifu na Kjúšú. Ministr Munemori měl sen, v němž mu hlas boha svatyně Usa řekl, že „jeho snaha je marná“¹²². V duchu tohoto faktu odmítli místní obyvatelé poskytnout Tairům jakoukoli pomoc nebo podporu. Tairové se sice chystali zřídit si v Dazaifu nové sídlo, jelikož se však proti nim postavil Saburó Korejoši, o němž panovala legenda, že není obyčejný člověk, ale potomek božstva, nakonec odsud uprchli.¹²³

Joritomo z Minamotů je excísařem jmenován Vojevůdcem – potlačitelem barbarů (*sei taišógun*). Joritomo dekret o jmenování přijal ve svatyni Wakamija. Při té příležitosti se nelichotivě vyjádřil o Jošinakovi z Kisa a požádal o příkaz k jeho odstranění.¹²⁴ V příběhu se pořád nacházíme v roce 1183. Podle jiných zdrojů byl Joritomo jmenován šógunem až v roce 1192. Kodet uvádí, že v tomto bodě příběhu byl Joritomo jmenován „nejvyšším velitelem císařských sil“.¹²⁵

Další kapitoly jsou věnované popisům nevhodného chování a slovníku Jošinaky. Jelikož vyrostl ve vesnici Kiso, nebyly mu známy dvorské způsoby a jeho chování vyvolávalo u přihlížejících rozpaky a posměch.¹²⁶ Jošinaka navíc po obsazení Kjóta příliš neusiloval o další pronásledování Tairů. Excísař Go-Širakawa se tedy rozhodl Jošinaku odstranit.

Tairové se mezitím usadili na Šikoku a ovládli čtrnáct provincií. S další trestnou výpravou, kterou na ně Jošinaka poslal, se utkali u ostrova Mizušima. Tairové svázali tisíc lodí k sobě a vytvořili z nich souvislou plochu, na niž přivedli koně. Díky této strategii byli schopni rychlého vyloďení a v bitvě zvítězili. Další bitva proběhla u vrchu Murojama a i zde byli Minamotové poraženi. Mezi místními se navíc množily stížnosti na vojska Minamotů – vojáci údajně krmili své koně travou z posvátných luk, kradli, a dokonce strhávali z lidí oblečení. Excísař Go-Širakawa žádal sice Jošinaku, aby své vojsko usměrnil, Jošinaka však nevyhověl, a navíc urazil posla, kapitána „Cuzumiho“. Tak se Jošinakovi příznivci začali pomalu odvracet a přiklánět se k excísaři. Jošinaka si to odmítal nechat líbit. Došlo ke střetu jeho vojska s armádou excísaře, které velel zmíněný kapitán. Jošinaka v této bitvě zvítězil

¹²² Tamtéž, str. 293

¹²³ Tamtéž, str. 291-298

¹²⁴ Tamtéž, str. 298-300

¹²⁵ KODET, str. 105. Kodet zde odkazuje na anglický překlad Příběhu rodu Taira (The Tale of the Heike, 2012). Jedná se tedy pravděpodobně o nesrovnalost v překladu.

¹²⁶ Příběh rodu Taira, str. 300-302

a zahnal excísařovo vojsko na útek. V bitvě padl mimo jiné i arcibiskup Mei'un a došlo k vypálení chrámu Hódžúdži.¹²⁷

„Postavil jsem se vládci celé říše a zvítězil. (...) Měl bych se teď stát císařem, nebo excísařem? Chtěl bych být císařem, ale nechci být znovu dítětem. Chtěl bych být excísařem, ale netěšilo by mě stát se kvůli tomu mnichem!“¹²⁸

Nejen, že se Jošinaka povyšoval nad císaře i excísaře, ještě oba posty urazil a opět projevil svou neznalost, protože ani jedno z omezení, která uvedl, není pro císaře a excísaře podmínkou.

Tyto události nakonec přiměly excísaře Go-Širakawu, aby Joritoma z Minamotů pověřil potřením Jošinaky. Joritomo poslal z Kamakury do Kjóta své nevlastní bratry Jošicuneho a Norijoriho. Zůstali však ve svatyni Acuta v provincii Owari. Za viníka všeho označil kapitána Cuzumiho, který se neměl svévolně postavit Jošinakovu vojsku, proti kterému neměl šanci.

Jošinaka mezitím vyzývá Tairy k návratu do Kjóta a nabízí jim spojenectví za účelem útoku na Východní provincie a Joritoma. Tairové se však bojí léčky a na výzvu nereagují.

Kniha devátá

Jošinaka z Kisa žádá excísaře, aby byl vyslán na západ říše přemocit Tairy. Dozvěděl se ale, že na Kjóta táhne směrem od Východních provincií Joritomovo vojsko. Jošinaka nechal strhnout mosty na řece Udži, vojsko vedené Jošicunem a Norijorim ji tedy muselo přebrodit. Jošinakovu vojsku se nepodařilo odolat náporu Joritomových jednotek, vojáci prchali směrem k hoře Kohata. Když se Jošinaka dozvěděl o selhání, odjel z Kjóta a zamířil na sever po pláni Kawara. Právě tam se odehrála jeho poslední bitva. Mezi jezdci, kteří ho provázeli, byla i zdatná válečnice Tomoe. Jošinaka se bil statečně, byl ale odhodlán padnout. Litoval jen toho, že s ním není přítel Kanehira, se kterým si slíbili, že zemřou společně. U jezera Biwa se spolu setkali a společně bojovali. Kanehira Jošinaku poslal do piniového háje, aby ho ochránil, Jošinakův kůň ale zapadl do bahna a Jošinaka byl zabit. Když to

¹²⁷ Příběh rodu Taira, str. 302-311

¹²⁸ Tamtéž, str. 311

Kanehira viděl, nabodl se na vlastní meč. Jošinakova hlava byla pak společně s hlavami dalších padlých nesena ulicemi Kjóta.¹²⁹

Tairové, kteří byli vyhnáni ze Šikoku, se mezitím usadili ve svém starém sídle Fukuhaře a opevnili průsmyk Ičinotani. Postupně se od nich odklonilo několik dosavadních příznivců. Guvernér Noricune se ujal role mstitele a zrádce pronásledoval a porážel, a ministr Munemori mu byl proto velmi vděčný.¹³⁰

Jošicune a Norijori zatím žádají excísaře, aby jim povolil táhnout na Tairy, Go-Širakawa se však obává zejména o císařské klenoty. Vyzve je tedy, aby se pokusili je získat zpět. Vytáhli tedy z císařského města s desetitisícovým vojskem a za den dorazili k hoře Mikusa, do blízkosti tábora Tairů. Tairové měli tři tisíce vojáků, Minamotové tisíc, rozhodli se tedy zaútočit v noci a využít moment překvapení. O odstavec dříve byl uveden počet deseti tisíc mužů. Později je opět uvedeno, že o půlnoci na Tairy zaútočilo deset tisíc minamotských jezdců. V originální verzi Příběhu je počet „přes deset tisíc Minamotů“¹³¹, jedná se zde tedy o chybu v překladu. Tak velká armáda by sice nezbytně nepotřebovala využívat moment překvapení, ležení Tairů se jim každopádně podařilo rozehnat. Aby v noci viděli, zapálili Minamotové přilehlé domy i les na horách.¹³²

Munemori požádal Noricuneho, který dříve pronásledoval zrádce, kteří prchali od Tairů, aby zastavil Jošicuneho vojáky. Noricune opevnil vstup do průsmyku Hijodori, skrz který chtěl Jošicune na Tairy zaútočit. Jošicune měl v plánu sestoupit do tábora Tairů z příkrého svahu. Aby našel nejlepší cestu, pustil napřed starého koně.¹³³ Zde se v příběhu poprvé objevuje Benkei – přivádí k Jošicunemu místního lovce, který se v horách vyzná. Lovce pošle svého syna, aby vojákům ukázal cestu. Než se do tábora Tairů vypravilo celé vojsko, vydalo se tam několik jednotlivců v závodu o prvenství. Jako první do ležení pronikli bratři Takanao a Morinao z Kawary a oba padli. Jejich smrt podnítila útok zbytku vojska.¹³⁴

Minamotové na koních sjeli do ležení Tairů po prudkém srážu a tábor vypálili. Tairové se snažili prchat na lodích, ty se však pod jejich tíhou potápěly. Kapitán Noricune prchnul

¹²⁹ Příběh rodu Taira, str. 317-327

¹³⁰ Tamtéž, str. 238-330

¹³¹ Heike monogatari [online]. Překlad věty Prof. Zdenka Švarcová.

¹³² Příběh rodu Taira, str. 330-333

¹³³ Tamtéž, str. 335. Odkaz na historii - starý kůň údajně pomohl císaři Kanmu najít cestu zasněženou plání.

¹³⁴ Tamtéž, str. 333-340

na svém koni. Tadanori¹³⁵, guvernér provincie Sacuma, pan Mičimori z Ečizenu a mnoho dalších v bitvě u Ičinotani padlo. Druhý kapitán Šigehira byl zajat. Rovněž zde padl Kijomoriho vnuk Tomoakira, který byl zabit při ochraně svého otce Tomomoriho. Tomomori smrti syna velmi litoval a styděl se za sebe, protože utekl a nechal ho napospas nepříteli. Přeživší vojáci Tairů se na lodích snažili uniknout do bezpečí, lodě však byly unášeny větrem každá jinam a vojsko se rozdělilo.¹³⁶

Tomoakira z Tairů je hlavním hrdinou novely Vlnění válečných let, která formou deníkových zápisků zachycuje události před napadením Kjóta Jošinakou z Kisa a následný útek Tairů z Rokuhary do Dazaifu. Čekání na napadení Kjóta, při němž každý den dorazil alespoň jeden voják z Jošinakovy družiny, líčí šestnáctiletý Tomoakira, který se sám boje neúčastní, jako napjaté dny plné příprav na dalekou cestu. Hlavní náplní novely je zejména cesta po moři. Tomoakira líčí vypalování vesnic a zabíjení jejich obyvatel nezúčastněně, neprojevuje s nimi žádnou lítost.¹³⁷ Soucit má pouze s vlastním rodem sužovaným žízni a mořskou nemocí, ale také se svým mrtvým koněm.¹³⁸

Poté, co se armáda Tairů rozdělí¹³⁹, Tomoakiru doprovází neohrožený mnich Kakutan. Dezertuje, ale vrátí se a Tomoakira ho nepotrestá, protože Tairové potřebují každého vojáka. Zčásti také proto, že dříve sám pociťoval touhu utéct.¹⁴⁰ Ibuse se na konci odchýlil od předlohy a v jeho verzi mladý Tomoakira bitvu u Ičinotani přežil.

Události deváté knihy Příběhu rodu Taira končí sebevraždou Mičimoriho ženy, paní Kozaišó, která se vrhla do moře a utopila se.¹⁴¹

Knihá desátá

Do Kjóta byly přivezeny hlavy poražených Tairů. Jošicune a Norijori žádali excísaře Go-Širakawu, aby mohly být hlavy nesený městem. Excísař nakonec svolil. Koremoriho

¹³⁵ Tadanoriho osudy zpracovává divadelní hra Tadanori, kterou napsal Zeami Motokijo a v českém překladu je obsažena ve sbírce Vítr v piniích.

¹³⁶ Příběh rodu Taira, str. 341-350

¹³⁷ IBUSE, např. str. 24-25

¹³⁸ Tamtéž, str. 48. Tři koně, které si Tomoakirova jednotka nechala, vyhladověli a pošli.

¹³⁹ Tomoakirova flotila pěti lodí představuje vedlejší flotilu Tairů. Později se spojí s hlavním vojem a účastní se bitvy v Ičinotani, kde Tomoakira v Příběhu rodu Taira padl.

¹⁴⁰ IBUSE, str. 36. Přestože se Tomoakira prezentuje jako schopný vojevůdce, nedokáže se v průběhu děje ubránit myšlenkám na útek a záchranu svého života.

¹⁴¹ Příběh rodu Taira, str. 351-355

manželka, která společně s dvěma dětmi zůstala v Kjótu, vyhlížela hlavu svého muže, Koremori však mezi padlými nebyl. Jelikož onemocněl, odjel do Jašimy dříve než zbytek Tairů. Jelikož se mu ale po rodině příliš stýskalo, rozhodl se vypravit se zpět do císařského města, aby se s nimi ještě jednou sešel.

O několik dní později byl ulicemi Kjóta veden generál Šigehira, který jako jediný z Tairů padl do zajetí. Důvodem byla jeho role při zničení chrámů v Naře. Excísař Go-Širakawa nabídl Tairům jeho výměnu za císařské klenoty, tato žádost však byla ministrem Munemorim zamítnuta. Generálu Šigehirovi bylo tedy alespoň umožněno setkat se ještě jednou se svou manželkou.¹⁴² Později byl odveden do Kamakury k Joritomovi, jemuž přiznal, že zničení klášterů byla nehoda. Přesto byl Šigehira nakonec vydán mnichům z Nary a popraven.¹⁴³

Zatím se děj vrací ke generálovi Koremorimu, který se vytratil z paláce v Jašimě, aby se vydal do Kjóta, brzy si ale svůj cíl rozmyslel a zamířil raději do chrámu sekty Šingon na hoře Kója, kde pobýval Tokijori z rodu Saitó, který kdysi býval vazalem Šigemoriho z Tairů. Koremori mu vyjádřil své přání stát se mnichem. Poté, co si oholil hlavu, se společně vydali do svatyně Kumano. Zde se Koremori modlil za spásu své ženy a dětí. Z buddhistického hlediska se jedná o prohřešek, protože tím, že se stal mnichem, se měl zříct všech světských pout. Koremori to ale nedokázal a neustále si osud své rodiny vyčítal, zároveň se ale trápil svou neschopností se od nich odvrátit. Tokijori mu poskytl útěchu a ujistil ho, že zemře-li při vzývání Buddhy Amitábhy, dostane se do Ráje bez ohledu na hříchy, které ho k zemi poutají. Koremori se jako další z rodu Taira utopil v moři.¹⁴⁴

Mezitím Joritomo z Minamotů čerstvě po svém povýšení pozval do Kamakury Jorimoriho z Tairů, který zradil svůj rod a přeběhl na stranu Minamotů, aby si zachránil život. Po návratu byl Jorimori napaden vazaly Tairů, útok se mu ale podařilo odrazit. V Kjótu se mezitím shromažďovaly další jednotky Minamotů a připravovaly se k útoku na zbývající muže Tairů. V čele stanul Norijori z Minamotů. Utábořili se v ústí řeky Nišikawa na dohled tábora Tairů a s pomocí místního obyvatele zjistili, kde je možné

¹⁴² Příběh rodu Taira, str. 361-366. Jeho manželka se skrývala ve vesnici Hino a po Šigehirově smrti se stala jeptiškou.

¹⁴³ Tamtéž, str. 372-376

¹⁴⁴ Tamtéž, str. 376-386

bezpečně přebrodit moře. Po dlouhém boji se obě vojska stáhla. Norijori se pak do dalšího boje nepustil.¹⁴⁵

Kniha jedenáctá

Jelikož Tairové stále nebyli zcela odstraněni, Jošicune z Minamotů si vyžádal od excísáře Go-Širakawy povolení vypravit se do Jašimy a zaútočit. V Jošicuneho vojsku byl také Kagetoki z Kadžiwarů, který navrhoval připevnit k lodím „vratná vesla“, která by usnadnila změnu kursu lodi v případě ústupu. Jošicune jeho nápad zavrhnul a Kagetokiho zesměšnil. Nevědomky tak postavil základy vlastní zkázy.¹⁴⁶ Byl to totiž právě Kagetoki, kdo Jošicuneho později pomluvil u Joritoma a způsobil nevraživost mezi oběma bratry.¹⁴⁷

Jošicune se s pěti loděmi vydal v noci na cestu do Jašimy, během šesti hodin dorazil do zálivu Kacuura a už při vyloďování zahnali jeho vojáci na útěk vojsko Tairů, které čekalo na břehu. Jošicune pak požádal, aby mu byl přiveden zdatný voják z vojska nepřítele. Muž, kterého přivedli, se jmenoval Banzai Kondóroku Čikaie. Prozradil Jošicunemu pozice hlídek Tairů a zavedl je do Jašimy.¹⁴⁸

Tairové se pokusili o útěk po moři, když se k nim po mělčině přihnali vojáci Minamotů. Jejich vojsko tvořilo sotva osmdesát mužů, postupně se k nim však přidávaly hloučky místních vojáků, nakonec jich tedy bylo více než tři sta. Poté, co se vojska večer stáhla do svých táborů, se Tairové sice chystali na noční útok, kvůli neshodám k němu však nedošlo.¹⁴⁹

Tairové byli vyhnáni ze Šikoku, chybělo ale vojsko Norijošiho z Tairů, který se vracel z trestné výpravy. Jošicune vyslal jednoho ze svých vojáků, který lstí přiměl Norijošiho, aby se vzdal. Vojáci se pak připojili k Jošicunemu a Minamotové tak získali tři tisíce dalších mužů. Také opat svatyně Kumano se rozhodl připojit k Minamotům a shromáždil další dva

¹⁴⁵ Tamtéž, str. 387-393

¹⁴⁶ Příběh rodu Taira, str. 397-398 a OYLER, str. 93. Neshoda je označena za počátek Kagetokiho nenávisti vůči Jošicunemu.

¹⁴⁷ V divadelní hře Jošicune mezi květy sakur označí Benkei za původce pomluv Norijoriho.

¹⁴⁸ Příběh rodu Taira, str. 399-400

¹⁴⁹ Tamtéž, str. 401-407

tisíce vojáků. Voje Minamotů se neustále zvětšovaly a Tairové začínali ze strachu z nepřítele opět prchat.¹⁵⁰

Mezi Jošicunem a Kagetokim z rodu Kadžiwara došlo k rozepři o to, kdo povede první voj. Přestože spor byl urovnán, Kagetokiho nevraživost vůči Jošicunemu se jím ještě více prohloubila.¹⁵¹

I poslední pokus Tairů uniknout v přestrojení za služebné na obyčejných člunech selhal. Tairové nyní věděli, že válka je prohraná a nic už je nezachrání. Na jednom z člunů byl osmiletý císař Antoku a jeho babička, vdova po panu Kijomorim paní Nii. Nii nechtěla, aby císař padl do rukou Minamotů, vrhla se tedy společně s ním do moře. Císařova matka paní Kenreimon je následovala (byla však vytažena z vody a zachráněna), a za ní mnoho dalších členů rodu Taira. Ministr Munemori byl mezi těmi, kdo padli do zajetí.¹⁵²

Jošicune pak poslal excísaři zprávu o svém vítězství. Z císařských klenotů se mu podařilo zachránit bronzové zrcadlo a náhrdelník. Posvátný meč Kusanagi, který si paní Nii připnula k pasu, než skočila do moře, nalezen nebyl.¹⁵³

Po návratu do Kjóta byli zajatí Tairové vedeni městem. Kniha zde uvádí, že od odchodu Tairů z hlavního města uplynul sotva rok¹⁵⁴, přestože podle předchozích informací to byly tři roky¹⁵⁵.

Obyvatelé Kjóta vzdávali pocty Jošicunemu. Joritomo se bál, že by ho bratrova sláva mohla ohrozit. K jeho strachu ještě přispěl výše zmíněný Kagetoki, který Joritoma v jeho obavách podpořil. Když Jošicune vedl do Kamakury bývalého ministra Munemoriho z Tairů a jeho syna, poslal jim naproti vlastní vojsko, které převzalo zajatce a Jošicuneho zahnilo do průsmyku Košigoe. Průvod se zajatci byl poslán zpět do Kjóta. Kousek od něj byli Munemori i jeho syn popraveni.¹⁵⁶ Košigoe symbolizuje vyhocení situace mezi bratry.

¹⁵⁰ Tamtéž, str. 408-410

¹⁵¹ Příběh rodu Taira, str. 410-411

¹⁵² Tamtéž, str. 412-418

¹⁵³ Tamtéž, str. 419-422

¹⁵⁴ Tamtéž, str. 422

¹⁵⁵ Tamtéž, str. 397. Podle OYLER (str. 60) vyhnal Jošinaka z Kisa Tairy z Kjóta v roce 1183. K definitivní porážce v bitvě u Dannoury došlo v roce 1185. Jednalo se tedy přibližně o dva roky.

¹⁵⁶ Příběh rodu Taira, str. 427-432. Munemori je v knize zobrazen jako zbabělec. Tato jeho povaha vygraduje v kapitolách „Košigoe“ a „Poprava pana ministra Munemoriho“. Munemori se doprošuje, aby se za něj Jošicune přimluvil a aby ho zachránil. Jeho chování se vymyká samurajské ctnosti a buddhistickému nelpění na pozemských statcích a vlastním životě. Podobně byl před smrtí popsán také Koremori z Tairů (Příběh rodu

V jiných verzích Příběhu rodu Taira Joritomo Jošicuneho sice přijal, ale hned mu přikázal odjet do Košigoe.¹⁵⁷

Kniha dvanáctá

Kjóto a jeho okolí postihlo velké zemětřesení a mnoho budov včetně císařského paláce se proměnilo v trosky. Lidé se opět domnívali, že nastal konec světa.¹⁵⁸

Joritomo nařídil, aby byli zajatí Tairové drzeni odděleně v různých provinciích. Nechal také postupně odvolávat daimjóy podřízené Jošicunemu. Podezření, které Joritomo vůči Jošicunemu cítil, už nebylo možné potlačit. Joritomo vyslal mnicha Šóšuna, aby bratra zabil.¹⁵⁹ Jošicune prohlédl jeho záměr, ale Šóšun ho přesvědčil o své nevině a dosáhl propuštění. Bezprostředně po něm vyvolal vzpouru mezi vojáky císařské stráže. Vřavy si jako první všimla Šizuka¹⁶⁰. Společně s ní a Benkeiem pak Jošicune vyrazil ze svého paláce a přemohl Šóšunovy vojáky. Když se to dozvěděl Joritomo, chtěl poslat do Kjóta Norijoriho, aby Jošicuneho zabil. Norijori se rozkazu bránil, zároveň se ale bratra bál, proto rozkaz přijal. Joritomo ho však před odjezdem varoval, aby se neobracel proti němu jako Jošicune. To Norijoriho tak vyděsilo, že nakonec do Kjóta nejel a snažil se přesvědčit Joritoma, že nemá žádné zrádné úmysly. Joritomo ho přesto nakonec nechal zabít.¹⁶¹

Jelikož pokus o zabití Jošicuneho v Kjótu selhal, poslal Joritomo vojsko, aby ho pronásledovalo. Do čela byl postaven Joritomův tchán Širó Tokimasa z rodu Hódžó. Poté, co dorazil do Kjóta, si od excísaře vyžádal oficiální příkaz k odstranění Jošicuneho, který okamžitě dostal. Jošicune mezitím se svým vojskem prchal na Kjúšú. V zátocce Daimocu se nalodili, vítr ale oddělil jejich lodě a Jošicuneho zanesl do zátoky Sumijoši¹⁶². Poté,

Taira, str. 384-386 – „Koremori se vrhá do hlubin“). OYLER, str. 97 poukazuje na ironii Jošicuneho slibu, že se za Munemoriho přimluví a vymění některou z odměn, které očekává, za jeho život.

¹⁵⁷ OYLER, str. 97

¹⁵⁸ Příběh rodu Taira, str. 439-440

¹⁵⁹ Tamtéž, str. 442-443. Šóšun dorazil do Kjóta, ale Jošicuneho navštívil až na vyzvání mnicha Benkeie, který je v knize zmíněn podruhé a pouze jednou větou.

¹⁶⁰ Tamtéž, str. 443. Jedná se o první zmínku o Šizuuce.

¹⁶¹ Tamtéž, str. 443-444

¹⁶² Tamtéž, str. 445. Kapitola uvádí, že na ně tento vítr pravděpodobně seslali duchové padlých Tairů v pokusu o pomstu.

co je na hoře Jošino napadli místní mniši, prchali zpět do Kjóta a odsud na sever do provincie Mucu.¹⁶³

Příběh rodu Taira zde Jošicuneho osud opouští. Podle hry Jošicune mezi květy sakur obdržel Jošicune od excísaře pokyn k zabití Joritoma (jednalo se ale o podvrh). Joritomo se o tom dozvěděl a poslal na Jošicuneho vojsko z Kamakury.¹⁶⁴ Vojsko mělo Jošicuneho pouze zahnat na útěk, bylo však napadeno Benkeiem, který je sám porazil a pak se vydal za Jošicunem, který opustil Kjóta bez něj.¹⁶⁵ Společně s ním pak dorazil do Akaši, kde se setkají s převozníkem, což je ve skutečnosti přestrojený Tomomori z Tairů. Za jeho dceru se pak vydává císař Antoku, který byl v této verzi zachráněn.¹⁶⁶ Tomomori plánuje útok na Jošicuneho a chce se vydávat za svého ducha¹⁶⁷. Je však poražen a Antoku se chystá utopit v moři společně se svou kojnou, Jošicune jim však zabrání.¹⁶⁸ Jošicune v této verzi rovněž přežije.

Podle Rizóa požádal Jošicune po napadení v Kjótu excísaře Go-Širakawu o povolení zaútočit na Joritoma. Excísař mu vyhověl, ale vojáci se příliš báli Joritoma a Jošicunemu tak nezbylo mnoho přívrženců. Neměl tedy jinou možnost než Kjóta opustit. Skryl se u Hidehiry z rodu Fudžiwara¹⁶⁹, který ale brzy zemřel a jeho následník Jasuhira pak v roce 1189 Jošicuneho zabil, aby se vyhnul Joritomovu hněvu.¹⁷⁰

Na pokyn Širó Tokimasy z rodu Hódžó se pořádaly hony na přeživší Tairy. Tokimasa sliboval odměnu za jejich hlavy. Mezi polapenými byl i syn středního generála Koremoriho Rokudai, který se společně s matkou dlouhou dobu skrýval v poustevně¹⁷¹. Jelikož mu Joritomo udělil milost, bylo mu umožněno stát se mnichem. Přesto o něm Joritomo stále pochyboval, a nakonec ho nechal popravit.¹⁷²

¹⁶³ Tamtéž, str. 445-446

¹⁶⁴ Jošicune mezi květy sakur, str. 23

¹⁶⁵ Jošicune mezi květy sakur, str. 25-26

¹⁶⁶ Tamtéž, str. 38-39. Antoku se nakonec uchýlí do Óhary ke své matce paní Kenreimon.

¹⁶⁷ Paralela ke hře Benkei na lodi, kde se Jošicune a Benkei skutečně bránili duchovi padlého Tomomoriho.

¹⁶⁸ Jošicune mezi květy sakur, str. 43

¹⁶⁹ Nešlo o kjótské Fudžiwary, kteří měli vliv u císařského dvora, ale o rod Fudžiwara z Mucu.

¹⁷⁰ RIZÓ, str. 708. Jasuhira si svým činem nezískal Joritomovu důvěru a o pár měsíců později byl zavražděn. Podle jiných zdrojů byl Jošicune donucen k sebevraždě.

¹⁷¹ Scéna z poustevny je obsažena ve hře Jošicune mezi květy Sakur. Zde Rokudai a jeho matku zachrání Kokingo, prodavač slaměných klobouků, který je ukryje v koších. (Jošicune mezi květy sakur, str. 13-14) Později se Rokudai setká se svým otcem Koremoriem, který se poté stane mnichem. (Tamtéž, str. 63-72) V novele Vlnění válečných let je Rokudai Tomoakirova neteř. (IBUSE, str. 48)

¹⁷² Příběh rodu Taira, str. 447-460. Hony na Tairy probíhaly již před Jošicuneho úprkem, ale také během něj. Všichni potomci Tairů byli podle Příběhu rodu Taira (str. 459) odstraněni v roce 1195.

Na konci knihy dvanáct se opět objevuje mnich Mongaku, který byl po dalším pokusu o zorganizování spiknutí vyhnán do provincie Oki. Při odchodu z Kjóta předpověděl vládnoucímu císaři Go-Tobovi, že bude vyhnán na totéž místo. To se stalo v roce 1221, kdy se Go-Toba pokusil o svržení šógunátní vlády.¹⁷³

Verze Příběhu rodu Taira, která neobsahuje epilog, končí dvanáctou knihou, konkrétně větou „Tak navěky zašlo potomstvo Tairů“.¹⁷⁴

Kniha třináctá

Třináctá kniha se označuje jako „*Kenreimon hen*“ (Svazek o paní Kenreimon), jelikož zpracovává pohnuté osudy excísařovny Kenreimon, matky císaře Antokua. Jedná se o nejkratší z třinácti částí Příběhu rodu Taira. V textu se často objevuje srovnání starého života paní Kenreimon s tím současným a vypravěč vyjadřuje lítost nad její osamělostí, chudobou a žalem.

Paní Kenreimon se stala jeptiškou v roce 1185 a poté se uchýlila do Východních hor, kde žila o samotě. Bylo jí dvacet devět let. Její příbytek byl ovšem poškozen zemětřesením a opustili ji přátelé i strážci. Paní tedy nakonec zůstala téměř sama. Z původního sídla, které bylo až příliš blízko Kjóta, se na podzim téhož roku přesunula do Óhary k chrámu Džakkóin, kde si nechala uplést bambusovou chýši. Excísařovna stále truchlila pro svého ztraceného syna¹⁷⁵ a přirovnávala se k vadnoucím chryzantémám. Společně s ní žila v chýši paní Dainagon no suke, manželka Šigehiry z Tairů.¹⁷⁶

V létě roku 1186 navštívil excísařovnu Kenreimon excísař Go-Širakawa. Ačkoli byl unesen krásou neudržované chrámové zahrady, cítil se také pohoršen, když zjistil, že paní Kenreimon sama sbírá na kopci květy na oltář, místo aby jí je někdo nasbíral. Stará jeptiška přirovnává život excísařovny k Buddhovi, který rovněž opustil svůj palác a pomocí fyzické práce a odříkání dosáhl osvícení.¹⁷⁷

¹⁷³ Tamtéž, str. 461

¹⁷⁴ FIALA, Karel. Poznámka č. 18. In: Příběh rodu Taira, Kniha 12. Str. 462.

¹⁷⁵ Příběh rodu Taira, str. 470 – paní Kenreimon měla v chýši podobiznu Antokua.

¹⁷⁶ Tamtéž, str. 465-468

¹⁷⁷ Tamtéž, str. 469-470

Paní Kenreimon vypráví excísaři historii úprku Tairů z Kjóta. Shrnutí jejich „cesty do záhuby“ ústy ženy truchlící po synovi a zašlé slávě lze považovat za symbolické uzavření celého příběhu. Excísařovna popisuje neštěstí Tairů, stesk po svém muži i těžkosti plynoucí z dlouhodobého pobytu na moři, zejména nedostatek jídla a pití. Detailně popisuje, co předcházelo smrti Antokua¹⁷⁸. Excísař byl jejím vyprávěním dojat. Paní Kenreimon vzpomínala na staré časy dlouho po excísařově odjezdu. Litovala všech padlých i přeživších, kteří byli nuceni žít v ústraní, a za příčinu všeho neštěstí označila Kijomoriho rozmary.¹⁷⁹

Třináctá kniha končí skolem paní Kenreimon v roce 1191.¹⁸⁰

¹⁷⁸ Tamtéž, str. 474. Paní Kenreimon popisuje okamžik, kdy císařova babička paní Nii skočila s Antokuem do moře, jako zážitek, který ji bude děsit do konce života.

¹⁷⁹ Příběh rodu Taira, str. 471-476.

¹⁸⁰ Tamtéž, str. 476

6. Závěr

Hlavním cílem mé práce byla analýza děje Příběhu rodu Taira, který zachycuje události války Genpei (bojů mezi rody Minamoto a Taira) v letech 1180-1185 a události, které jim bezprostředně předcházely nebo po nich následovaly, a jeho srovnání s literárními díly s toutéž tematikou a současně s literaturou o japonských dějinách. Cílem práce bylo zjistit, zda Příběh rodu Taira odpovídá skutečným událostem války Genpei, a pokud ne, jak moc se od nich liší.

Příběh rodu Taira jsem porovnávala s obsahem novely Vlnění válečných let a s divadelními hrami Benkei na lodi a Jošicune mezi květy sakur. Dílčím cílem byla analýza vybraných hlavních postav, které se v Příběhu rodu Taira vyskytovaly. Jednalo se o Kijomoriho a Šigemoriho z rodu Taira, Joritoma, Jošicuneho a Jošinaky z rodu Minamoto, mnicha Benkeie, válečníci Tomoe, tanečnici Šizuku a císařovnu Kenreimon. Cílem byla stručná analýza postav s přihlédnutím k jejich vyobrazení nejen v Příběhu rodu Taira, ale i v ostatních pramenech.

Knihu Příběh rodu Taira nelze považovat za historicky přesnou kvůli řadě nesrovnalostí, které patrně vznikly úpravou příběhů původně předávaných ústně. Ze stejného důvodu se příběh zachoval v několika verzích, které se od sebe liší. Děj české verze dějinám až na několik drobných nesrovnalostí odpovídá. Nesrovnalosti se často týkají věku postav spíše než historických událostí. Těm děj knihy z větší části odpovídá.

Srovnání děje Příběhu rodu Taira s ostatní literaturou bylo náročné, protože se žádné z děl nezabývá událostmi kolem války Genpei stejně podrobně jako dílčí pramen. Pro srovnání s literárními díly jsem tedy využila odpovídající části příběhu. Srovnání s literaturou týkající se japonských dějin jsem obvykle uváděla v poznámkách, abych nenarušovala jednodušnost textu. Ve vlastním textu jsem ho uvedla jen v případech, kdy jej mohlo vhodně doplnit.

Příběh rodu Taira lze právem považovat za jedno z největších děl japonské klasické literatury a jako takové je vhodné pro další, obsáhlejší výzkum.

7. Souhrn

Tato bakalářská práce je zaměřena na literární rozbor a komparativní analýzu knihy Příběh rodu Taira. Jedná se o dílo zachycující události před, během a po válce Genpei (1180-1185). Cílem práce bylo zjistit, zda Příběh rodu Taira odpovídá skutečným událostem války Genpei, a pokud ne, jak moc se od nich liší.

Příběh rodu Taira ve většině případů zachovává chronologii událostí, ačkoli některé kapitoly se jí vymykají a vracejí se do minulosti, případně utvářejí samostatné, vydělitelné epizody. Přestože v díle lze najít řadu nesrovnalostí, japonským dějinám odpovídá.

8. Summary

This thesis focuses on a literary analysis of the czech vision of The Tale of The Heike and comparing the story with other literary works of similar focus. The Tale of The Heike depicts periods before, during and after the Genpei war (1180-1185). The main objective of the thesis was to ascertain if the depicted events correspond to real events of the Genpei war, and in case they did not, to what extent they differed.

The Tale of the Heike keeps its story mostly in chronological order, although some of the episodes depict past events in retrospect or create individual, separate stories.

Even though some inconsistencies can be found in The Tale of The Heike, it complies with japanese history.

9. Seznam použité literatury

Prameny

IBUSE, Masudži. Vlnění válečných let. In: *Na vlnách*. Praha: Paseka, 2007, s. 9-95. ISBN 978-80-7185-883-6.

KANZE, Kodžiró Nobumicu. Benkei na lodi. In: KALVODOVÁ, Dana a NOVÁK, Miroslav. *Vítr v piniích*. Japonské divadlo. Praha: Odeon, 1975. Str. 152-173.

Příběh rodu Taira; Z jap. orig. přeložil a předmluvu napsal Karel Fiala. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0361-2.

TAKEDA, Izumo; MIJOŠI, Šóraku; NAMIKI, Senrjú. Jošicune mezi květy sakur. Citováno z nepublikovaného překladu J. Ryndové. Dostupné v pdf verzi z: <http://docplayer.cz/41905273-Zvlastni-priloha-komentovany-preklad-hry-josicune-mezi-kvety-sakur-josicune-mezi-kvety-sakur-1.html>

Použitá literatura a další zdroje

ADOLPHSON, Mikael S. *The Gates of Power: Monks, Courtiers, and Warriors in Premodern Japan*. Vydání první. Honolulu: University of Hawaii Press, 2000. 456 stran. ISBN 0824823346, 9780824823344. Citováno z ukázek dostupných online z:

https://books.google.cz/books?id=kjT8_78YAwAC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_atb#v=onepage&q&f=false

CRAIG, Albert M., REISCHAUER, Edwin O. *Dějiny Japonska*. 2. doplněné vydání. Praha: Lidové noviny, 2006. Dějiny států. ISBN 80-7106-843-8.

DEAL, William E. *Handbook to Life in Medieval and Early Modern Japan*. 1. vydání. New York: Oxford University Press, 2007. ISBN 0195331265.

Heike monogatari [online]. Tokyo: Hobunkan, 1933. Autor online verze Sachiko Iwabuchi. Dostupné z: <http://jti.lib.virginia.edu/japanese/heike/heike.html>

HURST, G. Cameron III. Insei. In: MCCULLOUGH, William H., SHIVELY, Donald H. *The Cambridge history of Japan*. Volume 2. Heian Japan. Cambridge: Cambridge University Press, 1999, str. 576-643. ISBN 0-521-22353-9.

JAANUS: Japanese Architecture and Art Users System. *Ujigawa no kassen* [online]. Datum aktualizace neuvedeno [cit. 1. 5. 2018].

Dostupné z: <http://www.aisf.or.jp/~jaanus/deta/u/ujigawanokassen.htm>

Jošicune [seriál]. Režie Majuzumi Rintaró. Japonsko, 2005.

KALVODOVÁ, D., NOVÁK, M. *Vítr v piniích: japonské divadlo*. Vydání 1. Praha: Odeon, 1975. ISBN 01-119-75.

KODET, Roman. *Války samurajů. Konflikty starého Japonska 1156-1877*. Praha: Epoque, 2015. Edice Polozapomenuté války, svazek 37. ISBN 978-80-7425-258-7

MASS, Jeffrey P. The Kamakura bakufu. In: MCCULLOUGH, William H., SHIVELY, Donald H. *The Cambridge history of Japan*. Volume 3. Medieval Japan. Cambridge: Cambridge University Press, 1997, str. 46-88. ISBN 0-521-22354-7.

New Word encyclopedia contributors. Minamoto no Yoritomo. In: *New Word Encyclopedia* [online]. Poslední úprava 2. 4. 2018 [cit. 3. 5. 2018]. Dostupné z:

http://www.newworldencyclopedia.org/p/index.php?title=Minamoto_no_Yoritomo&oldid=681578

Nový příběh rodu Taira: Šizuka a Jošicune [Šin Heike monogatari: Šizuka to Jošicune] [film]. Režie Šima Kódži. Japonsko, 1956.

OYLER, Elizabeth. *Swords, Oaths and Prophetic Visions*. Authoring Warrior Rule in Medieval Japan. Honolulu: University of Hawaii Press. ISBN 0-8248-2922-0.

RIZÓ, Takeučí. Gempei war. In: MCCULLOUGH, William H., SHIVELY, Donald H. *The Cambridge history of Japan*. Volume 2. Heian Japan. Cambridge: Cambridge University Press, 1999, str. 700-709. ISBN 0-521-22353-9.

ŠVARCOVÁ, Zdenka. *Japonská literatura 712-1868*. Vydání 1. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0998-3.